ALTE ROCK

49 Ft

ALTERNATÍV ROCKMA

1990. SZEPT.-OKT.

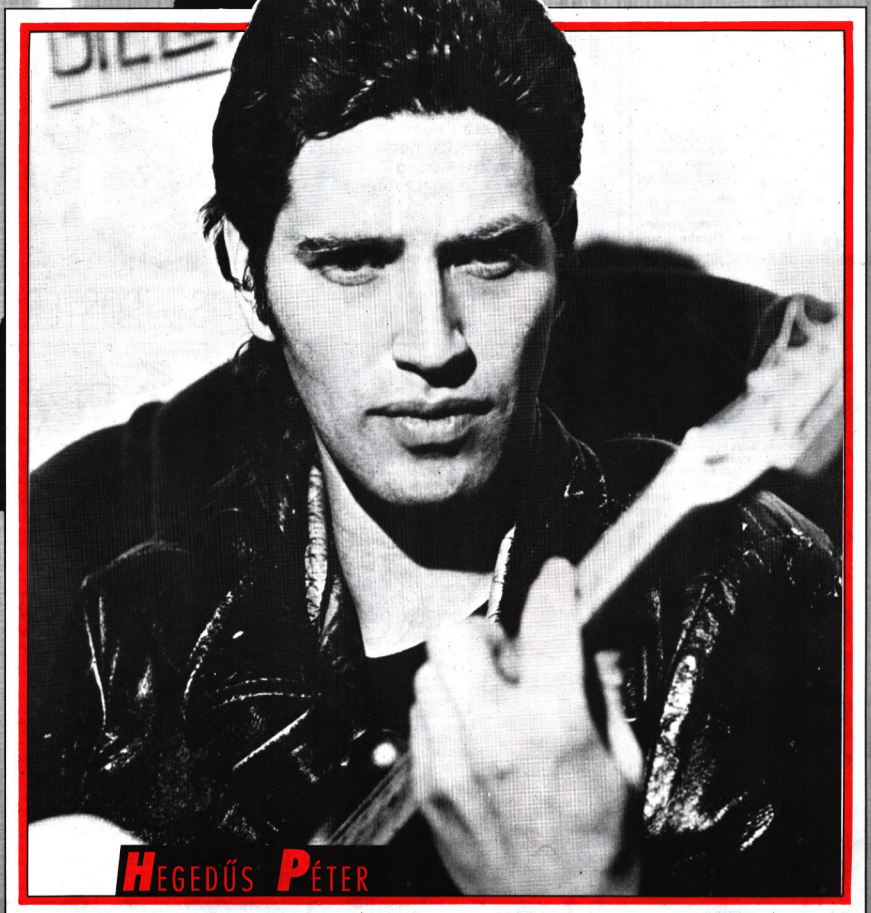

HEGEDŰS PÉTER

VINYL

CHARTS SPEX INDIE LP-CHARTS

SEPTEMBER 90

1 **Dead Can Dance**
Aion
(4) 4 AD/RTD

2 **The Breeders**
Pod
(2) 4 AD/RTD

3 **The Beasts Of Bourbon**
Black Milk
(–) Normal/RTD

4 **Bad Religion**
How Could Hell Be Any...
(1) Epitaph/Fire Engine/Semaphore

5 **Jello Biafra/D.O.A.**
Last Scream Of The Missing
(3) Alternative Tentacles/EfA

6 **Slime**
Die Letzten
(18) Aggressive Rockproduktionen/SPV

7 **Bad Religion**
No Control
(8) Epitaph/Fire Engine/Semaphore

8 **The Heart Throbs**
Cleopatra Grip
(–) One Little Indian/RTD

9 **Spermbirds**
Common Thread
(7) Xmist/EfA

10 **Bullet Lavolta**
Gimme Danger
(5) Glitterhouse/EfA

11 **Mazzy Star**
She Hangs Brightly
(12) Rough Trade/RTD

12 **Verschiedene**
Indie Top 20 Vol. 9
(–) Beechwood/RTD

13 **Meat Beat Manifesto**
99%
(17) Play It Again Sam/SPV

14 **Revolting Cocks**
Beers, Steers & Queers
(10) Wax Trax/SPV

15 **Signal Août 42**
Contrast
(–) Play It Again Sam/SPV

16 **Fugazi**
Repeater
(6) Dischord/EfA

17 **Peter Murphy**
Deep
(9) Rebel Rec./SPV

18 **Dead Moon**
Thirteen Of My Hook
(14) Music Maniac/EfA

19 **Revenge**
One True Passion
(–) Factory/RTD

20 **Bad Brains**
Attitude
(–) We Bite/SPV

Alterock főszerkesztő:
Hontvári László,
főszerkesztő-helyettes: Siklós
András, művészeti vezető: Halmai
Csaba.
Szerkesztőség címe: Budapest, XIII.,
Dózsa György út 150.
Készült a KERSZI Eurovideo Kft.
kiadásában.
Szövegszedés: Cerberus kft.
Felelős kiadó: Czikó Gábor
HU-ISSN 0865-3127

BAD MUSIC FOR BAD PEOPLE

WHY NOT

A 60-as évek lemezei! Ingyenes listák lemezekről!
Bécs 1060, Otto Bauer gasse 16.
Tel: 56-92-52 Nyitva: hétfő-péntek 10.00-18.00-ig
szombat 10.00-12.00-ig

INDEPENDENT-WAVE
LPs - CDs - 12" VIDEOS - POSTER

Megrendelőlap

Megrendelem az **AlteRock** magazint .....példányban.

Név:.....

.....

Cím:.....

.....

.....

.....

Irányítószám .....

Előfizetési díj egy évre 588 Ft, fél évre 294 Ft. Előfizetni a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR, 1900 Budapest XIII., Lehel út 10/a.) lehet közvetlenül, vagy posta utalványon valamint átutalással a Postabank Rt. 213-9863 021-02799 pénzforgalmi jelzőszámra.

ROCK TIGER
RECORDS & FASHION

HEAVY METAL RITKASÁGOK
1060 BÉCS, GUMPENDORFERSTR. 60

A NAGY FEKETE

Ennél velősebb és kifejezőbb nevet nem is választhatott volna magának ez a chicagói punkformáció, amely a nyolcvanas évek egyik alapzenekarának számít.
A Big Blacket 1982-ben alapította Steve Albini, az együttes motorja, aki énekel és gitározik. A csoport tagja még Santiago Darungo gitáros és Dave Riley basszusgitáros. Dobosuk nincs, ehelyett dobgépet alkalmaznak a Sisters of Mercy-hez hasonlóan, de a Sisters of Mercy halálvágytól átitatott, letargikus ritmusaival szemben a Big Black dobgépe vad élniakarást és tetterőt lövell ki magából. A kérlelhetetlenül zuhogó ritmusokhoz tökéletesen illeszkedik az erőszakosan dörgő basszusgitár és mindezt betetőzi a két, extra pick-uppal megerősített, szólógitár, melyek valósággal kettéfűrészelik a hallgatót. Ez a Big Black-sound. Nagy, fekete, komisz robaj.
A Big Black a New York-i Homestead alternatív lemezkiadónál készítette mindenütt nagy felhördülést kiváltó, kompromisszum-mentes zenét tartalmazó lemezeit, de az 1986-os „Headache" című maxijukat már az amerikai progresszív punkzene fellegvárának tekinthető Touch and Go lemezgyárnál jelentették meg, mert a Homestead nem volt hajlandó forgalmazni a kissé morbit borítójú korongot. A tasak egy öngyilkost ábrázolt, aki vadászfegyverrel szétdurrantotta a fejét.
Habár a Big Black őserőt áraszító zenéje az embert fizikailag taglózza le, mégis súlyos tévedés volna a csoportot egyszerűen csak egy tehetséges, ütős-dobolós csapatként elkönyvelni. A Big Black lényege ugyanis a szövegekben rejtezik.
A Big Black a dalszövegekben furcsa eseteket dolgoz fel: bizarr történeteket mesélnek el, amelyek szomorúak, melyekről senki sem szeret beszélni, amiket állítólag jobb elfelejteni. Életből nélküli fiatal sráckokról szólnak a dalok, akik unalmukban és kilátástalanságukban felgyújtják lakhelyüket. Ártatlan lelkekről, akiket a maffia tévedésből gyilkol meg a kiszemelt áldozat helyett. Botrányos, *megtörtént* eseteket tárnak elénk: a véres valóság arcait. A Big Black valamennyi dala azt vágja az ember képébe, hogy a társadalom egy lyuk. Nagy, fekete lyuk.
1987 tavaszán rögzítik „Songs About Fucking" című, utolsó albumukat, majd bejelentik, hogy az év végén feloszlanak, mert elveik feladása nélkül minden zenei kísérletüket sikerült megvalósítaniuk.
A Big Black „szigorú" zenét játszik, de az együttes tagjait a magánéletben kenyérre lehet kenni. 1987-es fergeteges sikerű búcsúturnéjuk bevételei egy súlyos motorbicikli-balesetet szenvedett

tinédzser rehabilitációs költségeit fedezték.
A feloszlás után három héttel megjelent „Songs About Fucking" album a csoport pályafutásának csúcspontja. A zenei szaklapok minden idők egyik legjobb nagylemezeként rangsorolták a művet, a kereskedelmi sikerekre pedig jellemző, hogy a bécsi WHY NOT nevű alternatív zenéket árusító hanglemezbolt eladási listáját egy éven át vezette az album.
Steve Albini, az album szerzője és zenei rendezője a „Songs About Fucking"-gal „megcsinálta a szerencséjét" és azóta az egyik legkeresettebb producer a világon. Olyan zenekarok pályáját egyengeti, mint a Pixies, a Tad vagy a Wedding Present.
„Csak az hal meg, akit elfelejtenek." – tartja a mondás, és a Big Black ma is itt *él* közöttünk örökre emlékezetes korongjaival és azzal a dicső tettel, hogy volt erejük és tartásuk a csúcson abbahagyni.

Lévay Tamás

(Elhangzott a Magyar Rádió „Rockújság" című műsorában, szeptember 17-én.)

KOCKACUKROK ÉS SZELÍD MOTOROSOK

SUGARCUBES

Ljubljana, jellegzetes balkáni koncerthangulat, félház egy kosárlabda-csarnokban, ruhatár egyébként nincs, csomagjaink a lábunknál, egy kissé kapatos punkfigura tíz percenként átesik rajtuk, persze rálép az egyik táskában lévő zacskós tejre is, amit még Magyarországról cipeltem idáig, és szétázik az a régi *New Musical Express*, amit szellemi táplálékként hoztam magammal, és ámely két oldalas méltatást közöl az Izlandi *Sugarcubes*-ről, az utóbbi években felbukkant egyik legérdekesebb alterek csoportról, akik már este épp itt lépnek fel a *Hala Tivoliban*.
A színpad és a közönség között fehér túlfüggöny, kódos és homályos alakok jelennek még mögötte, néhányuk nyakában mintha gitár lógna. Amint belevágnak a *DREAM TV* első akkordjaiba, minden megvilágosodik (a színpad is). Elbűvölt kelet-európai arcok bámulják az Izlandi jövőtévét a függöny mögött. Szerencsére az nem vasfüggöny, a dal végén gyorsan le is hullik, és feltárulnak a jégvilág csodái.
Kis' eszkimó arcán durcás mosollyal ott topog *Björk*; pólóból ezüstruhájában, meztelen karjaival és rövidre vágott hajával úgy fest, mint egy gyermek-prostituált. (Szerintem gyönyörű nő, bár ismerőseim nemes egyszerűséggel rondának titulálták, valahányszor a fényképét mutogattam nekik...) Mellette, a másik mikrofonnál *Einar*, kezében aprócska trombitát szorongatva, kopaszra nyírva, futurista piros-fekete kezeslábasában. A basszusgitáros hatalmas fehér ingével inkább egy skandináv parasztlegény elegánciáját varázsolja a színpadra, a gitáros és a dobos, ez a két vidám szörfpunk pedig mintha csak most érkezett volna valamelyik floridai strandról. Egyikük sem a jégmezők lovagja, az egyszer biztos!
Az előadás a fantázia és a játékosság kétórás tobzódása. Einar viszi a prímet, konferál, komor arccal tréfálkozik, favágó angolságával elmeséli beszélgetését az Urral a szájharmonikázás rejtelmeiről, szaval-énekel-kabál, telt torokből trombitál, tárogatóval(?), egyszer pedig el is tűnik, hogy aztán a tejünk felett hintázva bukkanjon elő, mikozben Björk a maga szende módján megmarad a sikoltozásnál, ebben viszont vetekedhetetlen (ha vernék, csak jobban csinálnál); énekel a gyermeki tisztaság és a holdkóros kántálás határozottan szép keveréke.
Azért néha ő is beszélget a közönséggel, élcelődik egyet a jugoszláv autóiparon, végül pedig megtanít nekünk egy Izlandi gyermekdalt.

Tartozom még egy vallomással: régebben csak egy bolond hobby-zenekarnak tartottam a Sugarcubes-t, olyanoknak, akik számára a rock csupán egy újabb játék a már meglévő foglalatossággik mellé, hiszen a két gitáros már az együttes megalakítása előtt is elismert „fiatal költő" volt hazájában, Einar saját meghatározása szerint „perverz prózát" ír; mindhármukat több kötete látott eddig napvilágot, míg Björk az énekléssel párhuzamosan filmszínésznőként is dolgozik. Csak a koncert első negyedórája után, pontosabban a *DEUS* című daluk alatt döbbenek rá, mennyire nagybetűs ZENE, amit csinálnak.

Margretet, a billentyűs hangszerekon játszó lányt ugyan hiába keresem a színpadon (úgy látszik nem ért rá eljönni erre a turnéra), a zenét hallgatva mégsincs hiányérzetem. Mindenért kárpótolnak *Siggi* zavarba ejtő (dilettáns vagy virtuóz?!) dobütemei, *Bragi* „egykezes" basszusgitározásai* és főleg *Thor* „háromkezes gitározásai*; az ő stílusa a legkevésbé beskatulyázható minden számban más és más, a végén még a U2 modorában is kapunk tőle egy dalt.
A koncerten, melyet ugyan a legutóbbi album, a *HERE TODAY, TOMORROW, NEXT WEEK!* bemutatása ürügyén hoztak létre, lejátszották az 1988-as bemutatkozó lemez összes dalát a hallgatóság legnagyobb örömére. Néhányan a nagy „slágert", a *REGINA* címűt követelték körusban. Megkapták... Sőt mi több, a két ráadás egyikében a zenekar előbányászott közös tudatunk mélyéről egy már szinte elfeledett klasszikust az America együttestől, *A VENTURA HIGHWAY*-ból a Sugarcubes stílusbűvészeinek előadásában olyan dögös blues sikeredett, hogy a Kockacukrok verzióját akár a *Szelíd motorosok* betétdalaként is megállná a helyét.

Dérl Zsolt

„A TERMÉSZET RÉSZE VAGY. TEHÁT A PERVERZIÓJÁNAK IS A RÉSZE VAGY. EZ MINDEN."

Peter Ogi

OG

Peter Ogi, alias Hegedűs Péter

A valószínűtlen világ valószerűtlen kavargásában a múlt egy-egy hiteles darabkáját úgy őrizgetjük, mint őseink a kiváló dolgozó kitüntetést. Ha ezek az emlékek anyagi formában testesülnének meg, bizonyára mellünkre tűznénk mi is, s büszkén sandítanánk a kiserkenő vérre. Hajas...Erdélyi Miklós...A Spions: Molnár Gergely, Najmányi és persze ifjabb Kurtág György és Hegedűs Péter. Az első magyar punkzenekar, vagy ahogy aposztrofálni szokták: „a magyar undergrund-rock történetének mítikus pillanata".

A Spions tagjai szétszóródtak, álomszerű szóródásukat a nagyvilágban még nyomon követni sem könnyű. De a titokzatos véletlenekbe sok minden belefér. Még az is, hogy most itt ül velem szemben Hegedűs Péter, azaz, ahogy ma hívják: Peter Ogi.

– *36 éves vagy. Milyen érzés?*

– Van distance...távolság. Rálátás a dolgokra. Érted?...

Central Europe

Fotó: Keserű Ágnes

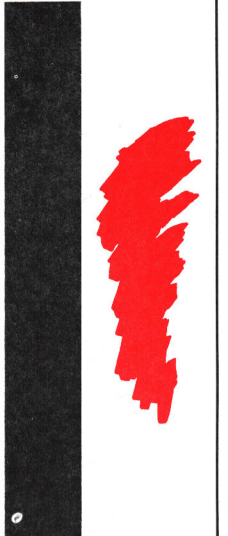

– *Nyugodtnak tűnsz. Kiegyensúlyozottnak... Megváltoztál...*
– Amennyire meg kell változni. Aki gondolkozik, az rájön bizonyos dolgokra. És aki rájön bizonyos dolgokra, az változik. De ez normális. A harc ugyanaz, csak most már adni is akarok az életnek, nem csak kapni... Érted... Gondolkozunk, haragszunk, bokszolunk, beleteszünk a kezünket a tűzbe. Aztán a dühünk elmúlik. Én már nem haragszom, nem mutogatok, hogy Kádár vagy Bush...nem érdekel. Feltettem már magamnak a kérdést, hogy én vajon mást tettem volna az ő helyükben?
– *12 évvel ezelőtt elmentél ebből az országból. Úgy látszik, akár csak a Central Europe nevű zenekarodat hallgatva is, hogy megtalálstad a helyedet...*
– Nézd én agymasinaként mentem ki először Párizsba, aztán Londonba, végül New Yorkba. Agymasinaként mentem ki, de nem volt elég szívem ahhoz, hogy megérezzem a földet. A Gergelynek (Molnár Gergely) nem volt, el is veszítette a területét.
– *Pedig te sem lehettél könnyű helyzetben, hiszen odakint szinte mindennek tere van. Kisebb-nagyobb tér, de tér...*
– Elég későn kezdtem zenével foglalkozni. 13 éves voltam. Eleinte minden egyszerűbbnek tűnt, de amikor a Zeneakadémiára jártam, és leginkább a kortárs zenével foglalkoztam, éreztem, hogy ez egy eléggé bonyolult nyelv. Jó, csak bonyolult. És én ekkor megkérdeztem magamtól, hogy mit is jelent nekem a zene? És nem akartam egy hatalmas buborékban száguldozni, mint egy sci-fi figura. És akkor elbizonytalanodtam: most ez az igazi zene, vagy az, ami közlekedik. Például a „Megáll az idő"... És ha a Ligetinek hat hónapra volt szüksége ahhoz, hogy megfejtsen egy fiatalkori Boulez művet, akkor én hogyan várhatnám el a hallgatóktól, hogy hónapokig kódoljak a zenémet...

– *Egyáltalán: szükség van közönségre?*
– Hát persze! Különben az egész csak egy maszturbáció! De én a maszturbációt nem ítélem el, csak a művészet az más! Szükség van-e közönségre?... Jó kérdés! Alapvető kérdés! Számomra egy testmény egy üres szobában nem létezik. De akkor sem létezik, ha a szobában áll ugyan valaki, de nincs fény!... Érted?!... Ha mindez nem valósul meg, akkor az csak egy süket csend!
– *Azért a süket csendre is szükség van! Hiszen, ha jól tudom Brahms mondta egykor, hogy a legszebb zene a csend! Aztán néhány emberöltő múlva Cage megírta a „Tíz perc csönd zongorára" című művét...és végül Zappa is eljutott a csendlemezig...*
– Félreértesz. Más a süket csend és más a csend. A süket csend az zavarna téged. Talán emlékszel sok évvel ezelőtt a Rózsavölgyi...ugye úgy hívták?... Szóval abban a lemezboltban, ahol fülkékben hallgathattad a lemezeket, csináltak egy csöndszobát! És aki oda bement, az pár perc múlva kimenekült! Miért? Mert megőrült a süket csendtől. Elkezdte hallani gyomrának a rotyogását, az ereiben lüktető vért... A süket csönd a frusztráció! Be kell tölteni a csendet. Hallgasd meg például az afrikai zenétl Ugyanaz, mintha a véred lüktetne, mintha a szíved dobogna... Szóval érzed, hogy ez te magad vagy! A betöltött csendet...
– *Én azért nagyon félek attól, hogy nemsokára a világból nem marad más, csak az a bizonyos őrületes süket csend...*
– Ne félj! Amig Bachok, Balzacok, Shakespeare-ek, Einsteinek éltek és élnek a földön, addig ne félj! A mi ügyünknek még nincs vége. Nem fog felrobbanni az atombomba. Néhány kisebb bomba persze fel fog robbanni, néhány város bíztosan el fog süllyedni, de szerintem nem a fegyvereké és a háborúé a jövő. Állítólag az ember lehetőségeinek még csak a tíz százalékát használta ki eddig. A maradék kilencven százalékban van a béke, a nyugalom lehetősége!
– *Szerinted még sok minden kiderülhet?!...*
– Hát persze! Most bizonyították be, hogy a káosznak van rendszere. Hallottad a káoszelméletet? Vagy hallottál arról, hogy a Stonehenge környékén reggelente titokzatos módon geometrikus jelek tűnnek fel a természetbe faragva? De akkorák, hogy csak nagy magasságból látható a rendszerük! És tökéletesek, de annyira, hogy ha ez valami vicc, akkor valaki éjszakánként egy hollywoodi mozi árát fizeti ki egy őrületes stábnak, hogy ezt megcsinálja! És sok minden kiderülhet még...
– *De hát nem éppen az a világ felfogása manapság, hogy szeretettel és érdeklődéssel közeltünk ezekhez... Az ember inkább a perverz őrületeket tisztelí...*
– Az ember a természet része. A természet része vagy, tehát a perverzijának is a része vagy. Ez minden. De ha nem hiszed, hogy a mi ügyünknek még nincs vége, akkor inkább hagyjuk abba a beszélgetést most, és találkozzunk ugyanezen a helyen 2–3 generáció múlva. Oké? És akkor majd meglátod, hogy igazam volt!

ORWELL UTÁN, SZABADON

A nagy visszatérések a zenében ritkán sikerülnek zökkenőmentesen, főleg ebben az országban, főleg tíz, vagy több év után. A közönség egy része óhatatlanul azt akarja (vagy legalábbis valami hasonlót): viszontlátni-hallani az Eltávozottól, ami az emlékeiben él; elfeledve a tíz évet, elfeledve, hogy maga is többször fordulatot tett már a saját személyisége körül, elfeledve, hogy tíz év alatt nemhogy az egyénisége, de a sejtjei is átalakultak.
S ha nem azt kapja, amit vár, a közönség nyűgös lesz és elhamarkodottan leír, megpecsétel: tessék, ismét egy mítosszal kevesebb.
A hetvenes évek végének egyik nagy hatású, a magyarországi újhullámot és punkot elindító zenekara volt a Spions. Róluk csak homályos információk maradtak fent, mivel a Molnár Gergely vezette zenekart sehol sem dokumentálták a hivatalosan jegyzett orgánumok, nem épült be a köztudatba, dalaikat nem ismerhették, mindössze néhány – főként az Erdős Péter Baráti Kör által adott – nyilatkozatból derült ki annyi, hogy valami botrányos tátsaságról van szó – egyfelől. Másfelől a magyarországi alternatív kultúra jeles képviselői – akikről köztudott, hogy nem éppen a hagyományt tisztelet a legjellemzőbb vonásuk – hivatkoztak a zenekarra, tíz éven át.
Egyszóval a Spions gyűjtotta be azt az energiát, amivel az ÚRH, a Kontroll, az Európa Kiadó, a Sziámi és a többi „szóvány-zenész" újrafogalmazta a rock-and roll-t a nyolcvanas években Magyarországon. A szellemi nyomornak és atrocitásoknak köszönhetően a zenekar két tagja, Molnár Gergely és Hegedűs Péter nyugatra, majd a tengerentúlra távozott, ahogy mondani szokás: csak az emlékekben élt tovább.
Eltelt tíz év, sistergett, hatott, majd elsorvadt az alternatív rock-kultúra és most, amikor már valahogy semmi sem annyira fontos, egy koncert erejéig megismerkedhettünk Hegedűs Péterrel, akit ma Peter Oginak hívnak; egy professzionális stúdiózenésszel, aki ma már nem botrányt, hanem különös hangulatú, fantáziadús rockzenét művel amerikai ízekkel, kitűnő muzsikusokkal és leszarja a mítoszokat. Pedig az öltözőjében tolongtak az újságírók.
A két kulcsfigura, az énekes-billentyűs Peter Ogi és társa, az elektromos hegedűt szenvedélyes vitalitással kezelő algériai Djamel Ben Yelles keleti – és távol-keleti – elemekkel is operáló zenéjét nem kísérte sem túl nagy lelkesedés, sem túl nagy érdektelenség: a Petőfi Csarnok félháznyi közönsége valószínűleg a Spions iránti érdeklődésének hódolt Peter Ogi és zenekara, a Central Europe előtt, aminek természetesen semmi köze sem volt már a Spions zenéjéhez – és *közvetlenül* hozzánk sem sok, kivéve az SZDSZ-nek dedikált 1990 Free című, a politikai aktualitásától eltekintve is kitűnő számot, amit a fogyatkozó közönség előtt a koncert végén ismét eljátszott a zenekar. Kate Bush, Peter Gabriel, Malcolm McLaren, Boy George – igazán impozáns a névsor, akikkel Peter Ogi többes-billentyűs együtt dolgozhatott, ennek ellenére a hazai fül számára szokatlan amerikai zene mégsem aratott akkora sikert, amilyet megérdemelt volna.
A produkció végeztével tétovázó fejcsóválással bár, de rendezett kettes sorokban távozott a publikum, ahogy az egy szabad ország szabad állampolgáraihoz illik, némi beletörődő malíciával, hét évvel Orwell után, szabadon.

Trencsényi Zoltán

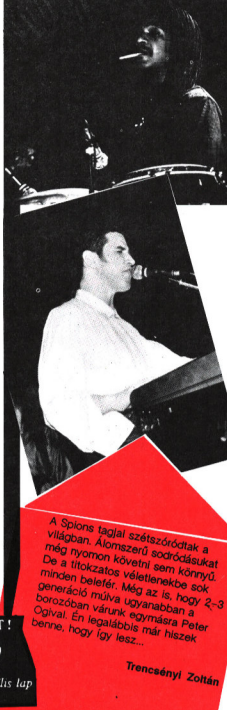

A Spions taglal szétszóródtak a világban. Atomserű sodródásukat még nyomon követni sem könnyű. De a titkozatos véletlenekbe sok minden belefér. Még az is, hogy 2–3 generáció múlva ugyanabban a borozóban várunk egymásra Peter Ogival. Én legalábbis már hiszek benne, hogy így lesz...

AKI FANYAR, VELÜNK TART!
MAGYAR NARANCS
Kéthetente szerdán megjelenő politikai-kulturális lap
Friss, szellemes, aktuális, tróniktus.

Az első öt esztendőben nem volt szerencsénk egymással. Sem a fellépései, sem az 1988-as nagylemeze nem érintett meg igazán. – Amivé válhat, amivé válnia kell – az állt hozzám közelebb a Kampec Dolloresben. Mondom, öt esztendő telt el. Aztán a zenekar *Levitáció* című albumának demo-felvétele lement a rádióban. Nem a jég tört meg bennem, – gejzir tört fel. Elmosta az emlékeimet, és új partot vágott: az előttünk álló évtized legjelentősebb hangjai közt hallottam, vélem.

Még soha nem készítettem interjút magyar zenekarral. Mielőtt Kenderesi Gabival és Hajnóczy Csabával találkoztam, a Kampecről szóló külföldi anyagokat mazsoláztam. A háttérük ismert: a zenekar a Pere Ubu előzenekaraként turnézott Európában, majd meghívást kapott a franciaországi Trans Musical Fesztiválra s a közelmúltban az Európai Rockbiennáléra. Valamit mégsem értettem:

– Ez egy egészen tisztességes köteg, – holland, angol, német. Bacsülетére válna bárkinek. Hogy lehet, hogy a hazai publicitásotok jóval szerényebb?

H. Cs.: Évekkel ezelőtt, mikor a műfaj beindult, tényleg úgy tűnt, hogy senki sem lehet a hazájában próféta. No nem mintha kint azzá váltunk volna. De a jelenlegi lehetőségeinket már sokkal kedvezőbbnek látom. Külföldről és Magyarországról is egyre több levél jön. És az az igazság, hogy a fellépések során nagyon sokat tanultunk. Ahogy visszaemlékszem, régebben nem voltunk színpadon igazán átütőek. Aki nagyon fel akarta bennünk fedezni amit keres, az felfedezhette, de a hallgatók többsége valóban nem vehette a lapot a félszeg kiállásunkból, leállásainkból, hangolásunkból.

K. G.: És nem is koncerteztünk eleget. Nem volt fellépési lehetőség. Amióta megjelent a lemez, azóta persze fellendülés van. Meghívásokat kapunk és olyan leveleket, hogy már igazán nem érezhetjük, hogy valamilyen légüres verembe csöppentünk.

– Én más szempontból közelíteném meg az első lemezeteket, – a viszonyítás szintjén. Egy kevésbé erőteljes rock 'n' roll lemeznek tartom, helyenként Kontroll-hatásokkal. A Levitáció egészen más karakter, egészen más minőség. A rock mellett népzenei-, kortárs zenei-, és jazz-szálak szövik át, s ebből a találkozásból különlegesen izgalmas, egységes világ terem.*

H. Cs.: A *Kampec Dolores* című lemezt 1988-ban vettük fel, négy év anyagából válogattuk ki azokat a számokat, amiket a legjobbnak tartottunk. Megpróbáltuk őket valamilyen sorrendbe rakni, hogy erősítsék egymást, de igazán nem állnak össze erős koncepcióvá, olyan, mint egy mozaik. A lemez fele még a régi Kampec *Made In Budapest* című demójának számait tartalmazza, a többi a négytagú Kampec idején készült, amikor playbackkel dolgoztunk. Az egy érdekes korszak volt, technikailag sokat profitáltunk belőle, csak az *élő* részével volt baj, – nem jó koncerten egy géphez hozzájátszani. A Kontroll-hatás és a rock 'n' roll-réteg igaz, az *Ideje van* még a Kontroll korában keletkezett. Ami az egyéb szálakat vagy hatásokat illeti, valóban sok népzenét s kortárs zenét, sőt jazzt is hallgatunk. A *Levitációt* én is egységes szellemiségűnek érzem, nem olyan stúdiószerű, kevesebb az effekt, az extravagancia rajta. Egyébként ez a lemez sem „tételszerűen" építkezett, a *Szépsége titkos* már az első demónkon is szerepelt.

– Ilyen értelemben a Nico-feldolgozás is külön szót érdemel. Amúgy is jópofa történet... Az újságok Csaba énekli, hasonlítják hozzá, erre Csaba énekli.

K. G.: Nekem soha nem jutna eszembe, hogy valakitől felvegyek egy számot. A Csaba erősebben tud kötődni dolgokhoz, hangulatokhoz, ő gondolta, hogy érdekesen fel tudnánk dolgozni ezt a számot.

H. Cs.: A *König* tulajdonképpen egy korál, és én egyszer már évekkel ezelőtt készítettem egy korálra punk-változatot. Részben ez ösztönözött arra, hogy elénekeljem. Az is fontos, hogy német a szövege. Először lefordíthatatlannak éreztem, aztán valamilyen belső dacból írtam egy nem szó szerinti magyar változatot. Ez még személyesebbé teszi számomra az egészet. Egyébként nekem eszembe jutott, hogy írtak a Gabiról Nicoval kapcsolatban, ettől aztán még több kedvet éreztem, hogy elénekeljem.

– Más számoknak angol a szövege...

H. Cs.: Azok eredetileg is angol nyelven íródtak. Két lemeztársaságnál tárgyaltunk, még nem tudjuk, végül melyik fogja nyomni. De az angliai megjelentetés nem azt jelenti, hogy a magyar közönségre nem gondoltunk.

– Nálunk mikor kerül a boltokba?

H. Cs.: Talán az ősszel, de először csak kaszettán 3–400 darab. Majd ha kint megjelent, akkor remélhetőleg lemezt is nyomhatunk, hiszen a matrica használható lesz. De az egészet magunknak kell finanszíroznunk, de nagyon sok pénzt kell hozzá előteremtenünk. Szerencsére egy NDK-beli turné során kerestünk annyi márkát, hogy a stúdiómunkákat kitűnő feltételek között ott olcsón elvégezhettük.

– Ha már a műhelymunkáknál tartunk, felmerült még valami. Próbáltam már magamban megfejteni az új anyag működésének, hatásának mozgatóit, de nem jártam sok sikerrel. Ami bizonyos: rendkívül előnyös, hogy dobgép helyett ragyogó dobosotok van. Aztán adott egy látszólag egyszerű dallamváz, a mélyén viszont bonyolult vibrálás, hullámváz, különös feszültség... Hadd ne folytassam; inkább Tőletek várnám a beavatást.

K. G.: Mindig úgy érzem, hogy az egy egészen esetleges dolog, ahogy ezek a számok születnek. Mindenki megpróbálja beletenni, amit a legjobbnak tart, de igazából nem tudjuk előre, hogy mi sül ki belőle. Egymástól várjuk az inspirációkat az érzéseink kibontására.

– Mondhatom azt, hogy a spontaneitás mellett a kollektív munka a lényeg?

H. Cs.: Igen, teljesen. Nem tudom, hogy más zenekarok honyan dolgoznak, mi nagyon sokat ragódtunk ezeken a számokon. És ennek a ragódásnak gyakran volt rossz íze; megszenvedtük, míg ilyenné alakult.

Kampec Dolores. Ez a jiddis-latin szerkezet ennyit jelent: „a szenvedés vége". Az *Alterock* olvasóinak sem kívánhatok mást. Kerüljenek közelebb a hithez, kerüljenek közelebb a zenekar *Levitáció* című művéhez.

Marton László Távolodó

* Hajnóczy Csaba az 1980-83-ig működő legendás Kontroll Csoport alapító tagja volt.

KISPÁL ÉS A BORZ

Alterock: – *Egyes vélemények szerint a magyar alternatív irányzatot meghatározóvá tehetí a kilencvenes években a Pál utcai fiúk és a Kispál és a Borz. Te hogyan vélekedsz erről?*

Lovasi András: Bevallom, nincs igazán rálátásom ezekre a dolgokra, de úgy vélem, jó lenne, ha így lenne.

Alterock: – *Szerintem az a zenei irányvonal, amelyet ti követtek, megtalálható Nyugat-Európában is, sőt ott mostanság a hatvanas éveket idéző gitármuzsikát játszó együttesek élik reneszánszukat – House of Love, Pale Saints –, de ez az egész még fel van dobva azokkal a zenei jegyekkel, amelyekkel a punk vagy az újhullám bővítette a könnyűzene paletták.*

L. A.: – Való igaz, hogy reneszánszukat élik a hatvanas évek zenekarai, a Doors és a hippivilág csoportjai. sőt azt mondanám, hogy van szó, amit ki-ki szíve szerint interpretál. Mindez úgy jön be nálunk a képbe, hogy azok a zenék, amelyeket a Kispál tagjai szívesen hallgatnak, valóban régebbi keletkezésűek. De a zenét – közös alapelemekre támaszkodva – a zenekar együtt szerzi, a szövegeket meg általában én írom.

Alterock: – *Bevallom, nagyon piszkálja a csörömert: miért pont Kispál és a Borz lett a csapat neve?*

L. A.: – Annak idején, amikor megalakultunk, valami semleges nevet akartunk felvenni. Aztán Kis Pál, a gitáros egyszer szabadkozni kezdett, hogy ő életében már annyi minden volt, de borz még nem és nem is akar lenni, így úgy döntöttünk hogy Kispál függetlenül szerepel a Borztól egy és-sel elválasztva. De az egésznek így a név végén lett egy hatvanas évekbeli feeling-je. Talán azért fordultunk a hatvanas évek zenéi felé, mert számunkra ezek tűntek a leghitelesebbnek. Blues, illetve blues-szerű hatásokra koncentráltunk, és később már ezek a stílusok köszöntek vissza ugyancsak saját feldolgozásainkban is.

Alterock: – *Gondot okoz-e, hogy zenei életeteket vidékről, Pécsről kell megszervesztetek?*

L. A.: – Elég nehéz vidékről összehozni a turnékat, de nagyon nagy gondot nem érzek. A pesti zenekarokkal szemben talán a kilométerek számában élvezünk előbbiséget. De abban is, hogy bennünket könnyen befogadtak a budapesti együttesek, legalábbis mi így érezzük az első fesztiválok légkörében gondolva.

Alterock: – *Mik szerepelnek terveitek között?*

L. A.: – Nyáron kissé visszafogtuk magunkat, keveset koncertezünk, mert írjuk az új számokat. Az eddigi törzsanyag úgyanis már másfél éves és természetesen némi frissítésre szorul. Valószínű, hogy első műsoros kazettánkat – változatlanul – lemezről korai lenne beszélni, mert ninscsenek meg a szükséges feltételek. Elsősorban szerződésre gondolok. Szóval a Kispál és a Borz folytatja, amit eddig is csinált, vagyis koncertezünk, írjuk a számokat és...aztán majd csak lesz valahogy.

S. A.

Fotó: Kaserdi Ágnes

BAHNHOF

Fotó: Lengyel P. László

Siklós A.: A Bahnhofról manapság egyre többet lehet hallani. A zenekar tagjai pedig egy olyan furcsa, különleges zenei világ meghonosításával próbálkoznak, amelyre itthon – leszámítva a '80-as évek techno-kíséreteit – nem igen volt példa.

Kovács Attila: A megállapítás ül, de kiegészítenénk azzal, hogy idehaza is legfőbb ideje már, hogy megjelenjenek azok a zenekarok, amelyek ilyen jellegű zenét játszanak, mint mi. Eddig Magyarországon a szintetizátor-zenét azonosították a Depeche Mode-dal és csak ezt ismerték. Senki sem tudott jószerével a szintetizátor muzsikának az ún. holland-belga vonulatáról. Mi viszont nem koppintani szeretnénk az irányzatot, hanem ötvözni ezt a fajta muzsikát, illetve továbblépni, hiszen nálunk megszólalnak a gitárok is.

S. A.: Így mennyiben más a ti zenétek, mint a megszokott electro-pop?

K. A.: Szövegében mindenképpen más, és újat hoz dallamvilágában is. Úgy érezzük, hogy ez a zene ellentétekre épül és megpróbáljuk ezt tükrözni is. Samplerek segítségével igyekszünk olyan hangszereket is megszólaltatni, amelyek inkább a klasszikus zenét idézik. Így hallhatók skót dudák, angolkürt és hegedű is.

A holland-belga vonalból megpróbáljuk átemelni – a szó pozitív értelmében – annak legfőbb erényeit; így például a monumentalitást, a teátralitást, az erős, feszített basszusalapokat és természetesen a dallamosság sem elhanyagolható.

S. A.: Mikor kezdődött a Bahnhof története?

K. A.: 1987 novembere óta beszélhetünk a Bahnhofról. Előtte én és Kerekes Csaba fél évig próbálkoztunk ipari zenékkel, de rájöttünk, hogy rajtunk kívül ez a stílus a kutyának sem kell, ezért ezt csendben abbahagytuk. Ekkor lázasan énekes után kutattunk. Végre vagy a harmincadik próbálkozásra megtaláltuk Tálos Józsefet.

Tálos József: Meg kell említeni, hogy az első tokaji rocktáborig négytagú volt a zenekar, ám ott – mindenféle nézeteltérések miatt – megváltunk Szelmeci Kristóftól. Ő jelenleg Movement néven nyomul.

S. A.: Mit meséltek, ha lemezkiadással kapcsolatban faggatlak benneteket?

K. A.: Mivel 1989-ben a Rock gyermekei pályázat alternatív kategóriáját megnyertük és így lekerültünk a tokaji rocktáborba, joggal vártuk, hogy menedzserek esetleg megkeresnek minket. No, nem pont egy nagylemezfelvétel ürügyén, de egyáltalán elbeszélgetnek velünk és bekérnek demo-felvételeket, vagy netalántán kislemez-felvételről egyezkednek – nos, ez nem így történt. Hasonlóképpen csalódás volt a Popmeccs is, ahol hiába lettünk az Év ígérete 2. helyezett, illetve az Év Rock gyermeke 2. helyezett, senki ránk sem figyelt a szakmából.

(A beszélgetés elhangzott a rádió Rockújságjának alternatív zenékkel foglalkozó havi adásában.)

MAJD EGY

Majd egy reggel
ugyanezzel a mozdulattal
hajolsz a mosdó fölé
egy kórházban vagy
szállodai szobádban;
fogkrémíz a megtisztulás;
az előző esti vodka már
üres üveg; a tükörben
borotvahabos képed;
majd reggeli fényben a
folyosón, idődon túl
az ablaknál állsz
múltad lázgörbéje
álladon lefutó vércsík
elmászatolod és mosolyogsz

(Barangó)

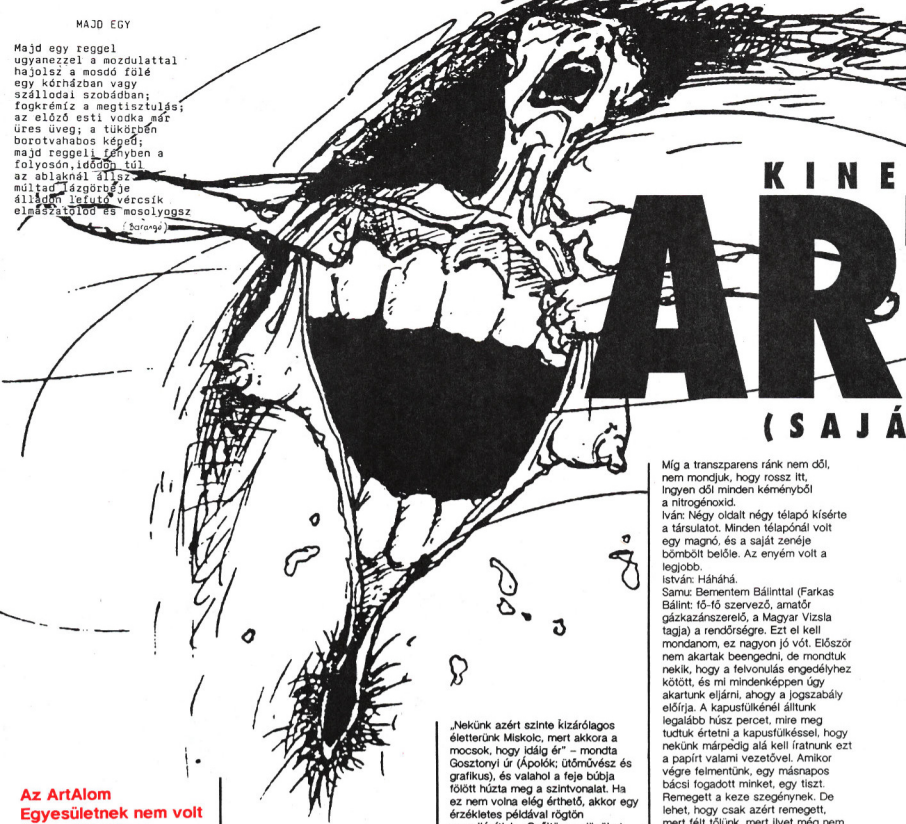

KINE AR (SAJÁ

Az ArtAlom Egyesületnek nem volt sok vetélytársa, amikor 1989-ben megpályázta és elnyerte egy miskolci kuratórium spontán ifjusági közösségek támogatására kiírt díját. Ezt a pályázatot szinte rájuk találták ki. Különös tekintettel a spontaneitásra. Maga az egyesület is csak adminisztratív okok miatt jött létre, hogy legyen hová átutalni a pénzt, mert a tagok már régóta együtt dolgoznak. Komplex művészeti esteket szerveznek, ahol a videovetítésektől kezdve a versfelolvasásokon, performanszeken, kiállításokon át a koncertekig minden van. Az ArtAlom tagjai olyanok, mint a szocialista embereszmény: mindenoldalúak. Erre ők azt mondják, azért csinálnak ennyi mindent, mert ezzel is megy az idő.

Art-Alom: 1. A Barangó találta ki. Őt kell megkérdezni.
2. Ez egyértelmű.
3. Mindenkinek mást jelent.
4. A művészet bölcsője.
(Képzeld el a három királyokat a szalmán, és a Gecse a kisded.)
5. Művészet és antiművészet (ami az alom).
A kettő ugyanaz.

„Nekünk azért szinte kizárólagos életterünk Miskolc, mert akkora a mocsok, hogy idáig ér" – mondta Gosztonyi úr (Ápolók; ütőművész és grafikus), és valahol a feje búbja fölött húzta meg a szintvonalat. Ha ez nem volna elég érthető, akkor egy érzékletes példával rögtön megvilágítjuk. „Gyűjtöm a dögöket. Felszögezem őket kíméletlenül egy farostlemezre, és magamévá teszem őket" – így Iván (lásd később). Most képzeljük el, hogy Miskolc egy rohadó dög, aminek a közelében csak úgy lehet megmaradni, ha közben megfestjük. A város totális embertelenségével szemben az ember totális önkifejezésre való törekvése. Ezért furcsa, hogy ez a közösség nem miskolc egész népességét tömöríti magában.

ÉGSEPRÉS

Samu: 1989-ben Égseprés címmel környezetvédelmi felvonulást rendeztünk. A Széchenyi főutcán mentünk, mindenki megrökönyödésére, mert a főutcán nem szokott lenni semmiféle felvonulás. Mindenkinél volt partvis, vagy efféle felszerelés, és az eget söpörtük. Össze voltunk kötve madzaggal, és volt egy szócsövünk, amibe időnként valaki valamit vezényelt. Volt egy versiként is; a Barangó írta egymaga:

Míg a transzparens ránk nem dől,
nem mondjuk, hogy rossz itt,
Ingyen dől minden kéményből
a nitrogénoxid.

Iván: Négy oldalt négy télapó kísérte a társulatot. Minden télapónál volt egy magnó, és a saját zenéje bömbölt belőle. Az enyém volt a legjobb.

István: Háháhá.

Samu: Bementem Bálinttal (Farkas Bálint: fő-fő szervező, amatőr gázkazánszerelő, a Magyar Vizsla tagja) a rendőrségre. Ezt el kell mondanom, ez nagyon jó vót. Először nem akartak beengedni, de mondtuk nekik, hogy a felvonulás engedélyhez kötött, és mi mindenképpen úgy akartunk eljárni, ahogy a jogszabály előírja. A kapusfülkénél álltunk legalább húsz percet, mire meg tudtuk értetni a kapusfülkéssel, hogy nekünk márpedig alá kell íratnunk ezt a papírt valami vezetővel. Amikor végre felmentünk, egy másnapos bácsi fogadott minket, egy tiszt. Remegett a keze szegénynek. De lehet, hogy csak azért remegett, mert félt tőlünk, mert ilyet még nem hallott világéletében. Azt sem tudta, hogy miről van szó. Bálint elmondta neki, hogy környezetvédelmi tüntetés lesz. Kérdezte, hogy hányan lesznek rendezők. Mondtuk, hogy összesen tizen vagyunk.

– Tizen? Akkor hány rendező lesz?
– Mi nem tudjuk. Hány rendező kell?
– Legalább öt – aszongya.

Hát jó. Tíz felvonuló közül kiválasztottunk öt rendezőt és felírtuk a nevüket. Így végre ő is aláírta és lepecsételte az engedélyt.

BEMUTATJUK FEHÉR ISTVÁN KÖLTŐT

Az interjút készítette:
Gecse Sándor

G. S.: *István, szeretnélek meginterjúvolni. Milyen verseket írsz?*
F. I.: Jókat.
G. S.: *Miről szólnak?*
F. I.: Vannak benne ilyen életellenes verseim, halálos verseim

Magyar Vizsla/Ápolók/Zum Bum Plac/Victor Hugo és a Nyomorultak/Barangó/Mocsári János/Takács Zsolt

K ÁRT AZ TALOM?

T MAGÁNAK!)

vannak...főleg. És vannak benne ilyen kifigurázások. Kifigurázok dolgokat.

G. S.: *Általában kiket szoktál kifigurázni?*

F. I.: Amit nem szeretek, azokat a dolgokat, meg amiket szeretek azokat is. Olyan jóiesik gecinek lenni.

G. S.: *Mondjál két példát. Egyet a szeretetre, és egyet a nem-szeretetre.*

F. I.: Figyelj! Ezt kapcsoljuk ki, mert most nem jut eszembe semmi.... Például nem szeretem a tanárokat. Erre írtam egy verset.

G. S.: *Mi a címe?*

F. I.: Az a címe, hogy Ilyen. Mindössze négy sorból áll.

G. S.: *Mondd el, légy szíves!*

F. I.: Nem nézi a tanár nem milyenek a füzetek, de ha egyszer majd arra néz, meghúzza a füleidet.

G. S.: *És mi az, amit szeretsz?*

F. I.: Amit szeretek, az ugyanez, csak másképp, mivel akiket szeretek, azokról is ugyanilyen verseket írok, csak abból én megérzem, hogy én őket szeretem. Meg megéreztetem.

Hát! Ennyi.

G. S. *Köszönöm szépen az interjút.*

F. I.: Szívesen, kedves Gecse Samu.

G. S.: *Köszönöm szépen.*

(Fehér István: Ápolók; kikéri magának, ő nem zenész, csak zenél. Gecse Sándor: Ápolók; alkalmi riporter, ingyen lehet neki telefonálni)

EXKLUZÍV INTERJÚ:

BARANGÓ

– *Nos?*

– Engem a Bálint beszélt rá. Képes voltam '85-ben lekottázni Miskolcra az Ápolók miatt. Egy évig maradtam. Aztán amikor '86-ban az Olsi Petit (Ápolók; nem szereti, ha a basszusgitáron túl sok a húr, fogpótlásra szorul, elvitték katonának, és szétbuliott a zenekar, akkor visszakölöntem Pestre. Decembertől azóta is oda-vissza járok. Négy év alatt egy újat csináltam, azt csak velük csináltam. Bármilyen elvekről ötletem van, amire itt csak legyintenek, hogy minek, meg hülyeség, azt nekik elmondom, és velük azonnal megcsinálják. Négy év alatt senkit nem találtam Pesten, akivel össze lehetett volna állni.

– Hogyan kiadni, verseket megtalálentni – ezt sehol. Sokkal inkább, hogy az egymás fúrása, ellenségeskedése – egy undorító kísérőjelenség. Mivel Miskolc nagyon sivár, nagyon kietlen, ott az emberek sokkal jobban egymásra vannak utalva.

A Bizottságról néhány jó szót mondanék.

Az ef Zámbó hallotta azt a két számot, amit az Ápolók '85-ben a Rady videóra felvett, és nagyon értékelte. '86-ban valahol Miskolc mellett egy ecska kis művelődési házban koncertezten, és az ef Zámbó lejött, hogy felvegye videora. A népművelő jó is akarta töröltetni a kázettát, pedig semmi politikai vonatkozása nem volt. Elvitte bemutatni a rendőrségre, és miután a rendőrségen azt mondták neki, hogy ezen nincs semmi kivetnivaló, visszaadta az ázettát. De azt a részt, amin a mikrofon látszott, letörölte. Ilyen volt akkor a szellem. A szövegeket is cenzúrázták. Az egyik népművelő néni egy megzenésített Pilinszky verset nem engedett előadni. Az Ápolóknál most kezd ör'ési után olyasmi összejönni, ami már rég összejöhetett volna, ha nem ilyen áldatlan az egész, mint Miskolcon. (Barangó: a Kuss énekese; '85-86-ban egy éven át az Ápolók tagja, az Artálom esetében performansz jelleg verselolvasásaival szerepel, versei az Artálom által kiadott újságban olvashatók, olykor-olykor (alkalmasint) bedobja a rongylábfigurát)

ZUM BUM

PLAC

– Hernádi Iván: rajzoló-, dögfestő-, zene, tánc- és mozgás-, zene és énekművész, dizőz

– Sedlák Éva: aknek a farára porszívót költöttek, egy jó csaj.

A Zum Bum Plac zenéjének születése:

Iván: Volt egy Clash lemezem, amit egyszer kölcsönadtam, aztán dandárban kaltam vissza. Kíváncsi voltam, hogy szól ez így. A zeneszerzés ténekes-gyolytában ugyanazt a szót, többgatta hatta, és közben egy nagyon jó gitárriff volt. Ez nagyon megtetszett és ez adta az ötletet ehhez a zenéhez. Fogok egy lemezt, és megkarolom egy tűvel, vagy bármivel, ami a kezem ügyébe esik. Megtaláltam, és ha találok hatta olyan részt, ami tetszik, azt kiveresem zörejekké, meg egy-két effektet. Ez az alap, ami kazettáról megy a koncerteken, erre énekelünk rá.

Iván szerint zenéjük leginkább minimálzenének mondható, diszkórítmussal keverve, mások szerint csak hókaratai lehet zenének nevezni, megint mások szerint ez nekik szórakozás, a közönségnek büntetés. A koncerteken fél óránál többet nem játszanak, mert kikísérleteztek, hogy ennyit bír a közönség (meg ők is). És ha a közönség jól bírja, akkor mindenféle őrültségeket láthat a színpadon.

Iván: Volt úgy, hogy nejlonba öltöztünk, és porszívót költöttünk a Seci farára, hogy a csillámokat tell nejlon fülfúvódjon. De a dolog nem egészen jött össze.

Seci: Folléptünk úgy is, hogy kartondoboz volt rajtunk. Az én kartondobozomba kilfik voltak dugdosva, az Iványéba pedig zsemlék. Konzultálni lehetnek is voltak. Nekem volt alul egy háromszög, felül két kúp, Iványnak alul egy kúp, felül egy háromszög.

Gecse Samu nem állja meg, hogy el ne mondja, a Zum Bum Plac új demójának ő volt a „teknikusa", és az egyik szám gitárrészét is. István kommentárja: Juju!

VICTOR

HUGO

ÉS A NYOMORULTAK

Váradi József: akt megpróbálta helyreállítani a muzsikát

Joó Tibor Péter: ejtnek a szobral olyanok, mint egy vasúti szerencsétlenség

+ Hernádi Iván és/vagy Sedlák Éva: Joo: Éppen nevet kerestünk a zenekarnak, és nekem az idő tájt az volt a szavajárásom, ha valami nem tetszett, hogy rámondtam: „A, nyomorult vagy!". Egyszer jöttünk le a próbteremből, és ezek ketten már mindenféle barnességot kitaláltak, és akkor mondtam nekik: „Nyomorultak vagytok!"

Innen a név eredete. A Victor Hugo már csak azért került elé, mert nem mindenki nézte volna jó szemmel, ha ilyen néven koncertezünk. De Victor Hugo! – az más!

Váradi József és Joe a Helyreállító Közösség nevű együttes tagjaként zenéltek együtt, és miután az '85-ben feloszlott, ők ketten együtt maradtak, és elhívták énekelni Hernádi Ivánt.

Joo: Minden túl sok hangja, de egy tatalmas szinpadi ember. Legalábbis ma ilyen jól tudunk zenélni ahhoz képest, ahogy a tud énekelni. Arra gondoltam, mi lenne, ha egy arányleg „konvencionális" házaspár egy...

– ...egy kraftcsel. – szúrt ki Joe)

...egy baromian csúnya énekkel.

Joo: Zenei téren különböző a beállítottságunk. Másként indultunk el, mint az igazán avantgárd zenészek, és ezért a hagyományos tánczenétől tanultam, de mivel nem volt elég tánczenét kúltz. Bachot kellett játszani, a harokk és a punk motívumok keveredtek a muzsikában és a szerkezetésben is.

Joo: Szeretnénk minél több új dolgot bevonni, így az elektronikát is, mert ezzel nagyon sok új hangszínt lehet vinni a zenébe. De nem akarunk gépzenét csinálni. Azt nem, hogy felmegyünk a színpadra, és elindítunk egy magnót, vagy benyomunk egy midi-gombot, mi ketten pedig gitározunk. Mindent élőben akarunk megcsinálni.

Seci: A fő dolog ennél a zenekarnál a két gitáros játéka. Annyira jól érzi egymást a két fiú.

Joo: Most a Seci fog majd énekelni. De ez a változás nem olyan nagy dolog. Ugyanabból a bandából való, mint Iván, ugyanolyan beállítottságú, csak a másik nemhez tartozik. Egyébként a Seci legalább annyira tetlen, mint az Iván nőnek.

Seci: ?!

LEGÁT-GÁT

AZÓTA MÁSOK A SZEREPEK...

... mióta tavaly decemberben a Legát-Gát megjelent a színen. Pedig tulajdonképpen semmi mást nem csináltak, csak az eredeti helyére tették vissza a rock és a rockzenész szerepét. Pontosabban a rocksztár szerepét. És ezzel egészen egyszerűen sebezhetetlenné tették magukat. Ha ez valakinek tetszik, akkor azt mondja, hogy Legát Tibor és csapata igazi sztárok. Ha nem, akkor azt mondja: pozőrök. Mindegy, ki mit választ, a kettő ugyanaz. Ravasz, nem?

Fotó: Keserű Ágnes

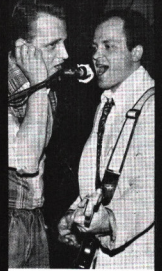

AZÓTA MÁSOK A SZEREPEK

Megszállott ultrabalos dalos
lerobbant country csalogány
magáévá tett egy ilyen
októberi éjszakán
csak annyi látszik hogy
piros fényben játszik
a csillag a mellén
feküdj le mellém
ne ébredj fel

a majomkabátos nábob
egy lapáttal látod rádob
nem tudta de megváltoztál
egészen más formát hoztál
fluoreszkáló garbó
a bőröd éppen ében
amint meglátod magad
a nagykörút
porral béliő víztükrében

Azóta mások a szerepek
azóta másokat keresek
hiába robban a telefon
hiába rombol
az unalom

Benne vagyok hogy benne
legyek
vele többre úgysem megyek
nem tudom hogy mit kívánnék
ez a szándék csupán játék
bassza az eget és a jeget
a whisky-jébe
a szenvedélye véges
mégis hűséges édes
nem hittem el

– Mikor jöttél rá arra, hogy különleges képességeid vannak?

– Egy pillanatig sem lehetett, kétséges, hogy más és több vagyok, mint a többiek, legalábbis bizonyos szempontokból. Az első perctől kezdve tudtam, hogy rossz vonatra szálltam fel, és hát a családom sem azokat a lapokat játszotta ki, amelyektől egy gyerek a bevett szokásokat próbálja meg magáévá tenni. Anyám műlovarnő volt, apám pedig a 2 Legátból volt az egyik. Excentrikus gumiakrobata. Három éves voltam, amikor az ikertestvéremet Moszkvában elgázolta egy taxi, és azóta van meglehetős identitás-zavarom, mivel elképzelhető, hogy az ő nevét viselem.

Tizenegy éves koromban anyám leléptett egy bolgár bűvésszel, apám pedig a nagyanyám gondjaira bízott. Elég szokatlan volt a viszonylagos szabadság meg a cigányélet után beilleszkedni egy átlagos budai iskola környezetébe. Igazából nem is sikerült, de itt ismerkedtem meg Tóth Lacival, aki jelenlegi zenekaromnak is a gitárosa,és zeneszerzője. Valamikor '77-ben elcseréltem a matchbox pályáját egy elektromos gitárra, és ez a lépés tulajdonképpen mindkettőnk számára döntő volt. Később elváltak az útjaink, más iskolába kerültünk, de aztán '81-ben vagy '82-ben megint összejöttünk. Nekem éppen akkor oszlott fel első együttesem, a Hal Varieté, ő meg kirúgta a saját zenekarát. Pokoli magabiztosan jött a szentendrei héven egy gitárral, a kalauz nem merte elkérni a jegyét...elmondtam, mi az ábra, és még aznap este írtunk egy csomó számot.

– Ez volt a Kézi-Chopin?

– A közvetlen előzménye. Ugyanabban a stílusban működtünk, mint később a Chopin, csak hát akkoriban nagyon kevés fellépési lehetőség volt, és ezek híján nem tartott sokáig együttműködésünk. Ő elment egy norvég hajóra vendéglátózni, én meg megcsináltam a Kézi-Chopint, amihez akkor csatlakozott, amikor lejárt a szerződése. Szóval jól előkészítettem neki a talajt. Akkoriban a szembenállás volt a pálya, és mi sem tehettünk másként. Kurva jó számokat csináltunk, és a közönség nagyon szerette a dolgokat. **A Kézi-Chopin egy nagyon fontos fejezet mindazok életében, akik játszhattak benne, és akik hallhatták.**

– Azért voltatok szembenállók, mert arra volt kereslet?

– Egy olyan országban, ahol még a főiskolai osztálytársak között is belügyi összekötők lapultak, nem volt más megoldás. Ott viszont elrontottuk, hogy rohadt öntudatosak voltunk, és iszonyú komolyan vettük magunkat. Aztán jöttek a rendőrök is, és mi úgy gondoltuk, hogy megváltjuk a világot. Hősöknek képzeltük magunkat, és ez ma már elég nevetséges. Csak '88 végén döbbentem erre rá, talán még jókor. Kiszálltam a Chopinból. A többiek még csinálták egy darabig, de aztán kifulladt az egész.

– És jött a Legát-Gát...

– Pontosan. Fél év elég is volt arra, hogy mindenki számára megmutassuk, hogy a dolgokat sokkal könnyebben is meg lehet oldani. Rockzenét játszunk, mindenféle jelző nélkül. Közérthető szövegek, letisztult zene. A Kézi-Chopinre jellemző metaforikus dolgok eltűntek, mi viszont feltűntünk, és egyesek számára mítikus alakokká lettünk. Rocksztár ennél többet nem akarhat. Aki komolyan veszi magát, az katona, aki pedig azt mondja, hogy a rock művészet, az hazudik. Úgy tűnik, rajtunk kívül még senki sem jött rá ezekre az igazságokra, úgy hogy miénk a pionír szerep. Külön öröm, de az ilyesmi sosem volt kétséges számunkra.

– Stúdiózenekar a Legát-Gát?

– A csapat minden tagja rendelkezik azokkal az adottságokkal, amelyek ezt támasztják alá. Nem akarom részletezni, aki bizonyítékokat akar, jöljön el valamelyik koncertünkre. A többiekről csupán annyit, hogy bőgősünket, Csehy Pétert még a cirkuszi időkből ismerem. A szülei idomításban utaztak, ő pedig zenebohóc lett. Végülgumilizta az egész világot, de hazajött, amikor meghallotta, hogy új bandát szervezek. Állandó vendég-gitárosunk Iványi Vackor pedig sintér volt, de kirúgták, mert egy kutyát sem fogott be. Most vattacukorárus, mert szereti a nyugalmat. Ő úgy került a Legát-Gátba, hogy lejött a próbára, és csak annyit mondott: „Jöttem akkordozni."

– Úgy tűnik, a Legát-Gátot a sikereken kívül semmi más nem érdekli...

– Ez így van, de mutass egy olyan együttest, ahol más a helyzet. A „szeretünk zenélni", meg az „ez egy jó társaság" kifejezések mind-mind ezt takarják. Mi legalább kimondjuk, amiket gondolunk, és nem beszélünk mellé. Tudjuk, hogy mit akarunk, és ez a legfontosabb.

Szalai Judit

ALTEDISC

Megjelent és reméltetőleg kapható is HORTOBÁGYI LÁSZLÓ első lemeze, a Transreplica Meccano. Az anyagot a Hungarepop bocsátotta ki, a hazai kísérletezőkortárs)jazz élvonalat felvonultató sprozat újabb fejezeteként.
Nem érdemes firtatni, hogy a negyven éves Hortobágyi melyik skatulyába illik bele – lényegében egyikbe sem. Ajaiól viszont nem lehetnek kétségeink, hogy elektronikus zenéről van szó. Ezen belül, Hortobágyi kedvenc módszere a sampling, azaz a zenei mintavétel. A sampler, ez a digitális csúcshangszer, bármilyen forrásból eredő hangokat képes rögzíteni, mint valami magnó, ám a rögzített anyagon változatos zenei műveletek elvégzését teszi lehetővé. Az egyszerűektől, például a más magasságra való átültetéstől kezdve egészen bonyolultakig, a hangszínbe való beavatkozásig. Konkrétan: a lemez A oldalának utolsó száma, a Bali-sí gat, egy 4 másodperces nyugat-jávai fuvolamotívummal dolgozik (lelőhelye egy hanglemez). Ebből a „mintából" készült az egész fuvolaszólam, amely természetesen egészen más, mint az indonéz eredeti.
Milyen hangmintákat használ Hortobágyi? Szerepel a lemezen jávai gong, Bali-szigeti tjak-kórus, a saron nevű Szunda-szigeten használatos hangszer, mekkai műezzin, a novgorodi Szent Szófia katedrális kórusa. Ami közös e kollekció egyes darabjaiban, az a bennük rejlő emberi mélység. Valamennyi felhasznált anyag „ős-zene", őserejű üzenet. Hogy pontosan mi is ez az üzenet-csíra, és mivé formálja át a szerző, arról racionálisan, fogalmak útján nem könnyű beszámolni, és nem is feltétlenül fontos. A misztícizmus mindvégig jelen van a lemezen, a zenei atmoszférán túl Hildegard von Bingen XI. századi önémet prófétanő szövegeitől kezdve egészen a borító gótbetűs stilizációjáig.
A Hortobágyi-lemez mélyebb rétegeinek felfedezéséhez kulcsot ad, ha tudjuk, hogy a szerző a klasszikus indiai zene hivatott ismerője, kiváló szitárjátékos, aki éveket töltött tanulmányai során Indiában.Mostani kompozíciói a Tála-rendszer, az indiai zene szigorú időbeli rendje alapján íródtak. A Tála, mint valami ritmus-térkép, pontosan kijelöli a számok felépítését, a formát. Ez a titka annak, hogy Hortobágyi darabjai olyan arányosnak, jól szerkesztettnek hatnak.
Soron következő három brit együttesünk, a HONKIES, a THE NEXT WORLD és a NYAH FERTIES ugyanazt a zenei társadalmi és gondolati szövevényt bontakoztatják ki más-más oldalról: szabadságot és igazságosságot kívánnak. Mindhárom együttesre hallik a postpunk jelző. A HONKIES a jazzhez áll közel, persze nem ortodox értelemben. Felállásuk önmagában is figyelemre méltó: három fúvós, akik szaxofonokon, trombitán és harsonán működnek, és egy dobos. Valamennyien énekelnek is. Zenéjük fontos eleme az improvizáció, és nyilvánvaló erényük az összeszokottság. Lemezük, amelynek „How Can We Prevent the Advantages of the Desert" (Hogyan előzhetjük meg a sivatag előnyeit) a címe, a feszültségek hullámzásának története: a pontosan metsző, refrénszerű szakaszok az lazább, szabadabb konstrukciókkal váltakoznak. Nem jellemzőek a hangszerszólók, inkább az egymást kiegészítő, komplementer együttjáték dominál, és ez gyakran a hangszerszerűen használt énekhangokat is felöleli. Free-jazz kedveloknek felcsigázhatja az érdeklődését, hogy a kritika szerint Roscoe Mitchellhez is kötődik stílusuk.

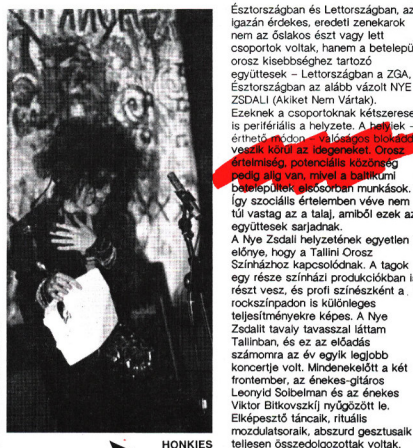

HONKIES

A NEXT WORLD punkja hagyományosabb: a gitár-basszus-gitár duó dobgép kíséretével játszik. (Akárcsak a Big Black.) Nem tiplkus újítók, gitár- és basszusvonalaik nem térnek el a megszokott hardcore stílustól, de ennek dacára nem unalmasak. Míg a balolcl)i anarchizmus a szürreálihoz vonzódó Honkies-nál áttételesen van jelen, a Next World politikus szövegeket énekel. A szélsőséges nacionalista jobboldaliság emelkedő árhullámáról szólva (The Rising Tide of Fascism) nem feledkeznek el Le Pen-ről sem. (És ki énekel Csurkáról?) Kritikájukból kijut az őszintétlen szegénysitápolásnak is: a szociális bürokraták a központi hatalom ellenőrei, nem az igazi segítség eszközei. (Soft Cop – Lágy zsaru).

Harmadik szigetországbeli együttesünk, a NYAH FERTIES (Félelem nélkül), „country metal sound"-nak nevezi hangzását. A hevi metálhoz semmi közük, a metál inkább speciális játéktechnikáikra vonatkozik. Salátos hangszerkezelésük révén elképesztő sebességű hangközönt képesek előállítani. Ayrchire-ben, Skóciában élnek, és zenéjük is erősen gyökerezik a skót népzenében. Dalaik tulajdonképpen balladák, amelyekben igazságtalanságról, környezetszennyezésről, a társadalomban burjánzó bárgyúságról és betegességről énekelnek. Skóciából egy hirtelen ugrást végrehajtva képzeljük magunkat a Baltikumban. Erről a ma még a Szovjetunióhoz tartozó tájékról szóva számomra a legmeglepőbb felfedezés az volt, hogy legalábbis

NYE ZSDALI

Észtországban és Lettországban, az igazán érdekes, eredeti zenekarok nem az őslakos észt vagy lett csoportok voltak, hanem a betelepült orosz kisebbséghez tartozó együttesek – Lettországban a ZGA, Észtországban az alább vázolt NYE ZSDALI (Akiket Nem Várták). Ezeknek a csoportoknak kétszeresen is perifériális a helyzete. A helyiek – érthető módon – valóságos blokkolial veszik körül az idegeneket. Orosz értelmiség, potenciális közönség pedig alig van, mivel a baltikumi betelepülnek elsősorban munkások. Így szociális értelemben véve nem túl vastag az a talaj, amiből ezek az együttesek sarjadnak.
A Nye Zsdali helyzetének egyetlen előnye, hogy a Tallini Orosz Színházhoz kapcsolódnak. A tagok egy része színházi produkciókban is részt vesz, és profi színészként a rockszínpadon is különleges teljesítményekre képes. A Nye Zsdalit tavaly tavasszal láttam Tallinban, és ez az előadás számomra az év egyik legjobb koncertje volt. Mindenekelőtt a két frontember, az énekes-gitáros Leonyid Solbelman és az énekes Viktor Bitkovszkij nyűgözött le. Elképesztő táncaik, rituális mozdulatsoraik, abszurd gesztusaik teljesen összedolgozottak voltak, pontos kollektív koreográfiát követtek. A Nye Zsdali nem is tekinthető egyszerűen rockcsoportnak, inkább performereknek nevezem őket. Ezzel a színpadi profilial nem is meglepő, hogy a Nye Zsdali zenileg igen sokrétű, monolitnál eklektikus. Rock and roll, punk, free jazz, népzene, szovjet sanzon: a stílusok zappai kavalkádját követhetjük nyomon. A héttagú csoportban nagy szerep jut a fúvósoknak is.
A tallini csoport nyugat-európai karrierje egyébként éppen Skóciában, egy glasgowi fesztiválon kezdődött. Szép sikereket arattak Hollandiában, Németországban és Dániában is. Nagyhemezük is, „Noszorogi i drugaja zsizny" (Orrszarvúak és az élet más formái) Hollandiában készült és ott is jelent meg az ADM Discs gondozásában. Sajnos, Kelet-Európa tönkremenetelének egyik záloga, a nemzetiségi kérdés a Nye Zsdalit sem kímélli. Ezúttal nem az észt-orosz ellentétről van szó. Lonya Solbelman, az együttes első számú szerzője, szövegírója és énekese, tehát az a személy, aki nélkül lényegében nincs Nye Zsdali, Moldáviából áttelepült zsidó család gyermeke. Immár mintegy 200000 zsidó származású szovjet állampolgárhoz hasonlóan ő is úgy döntött, hogy életét Izraelben szeretné folytatni. A költözés időpontja az utazási kapacitás függvénye: szerencsés esetben ez év végére várható. A tervek szerint a Nye Zsdali nem fejezi be pályáját e honcsere miatt, de a többezer kilométeres távolság nem fogja megkönnyíteni a közös alkotást.

Hajnóczy Csaba

DALOK DRAKUPIPŐKÉNEK

Több mint két évtizeddel szakításuk és a zenekar feloszlása után közös lemezt adott ki a *Velvet Underground* két egykori fenegyereke, *Lou Reed* és *John Cale*. A *„Songs For Drella"*-t hajdani mentoruk és producerük, *Andy Warhol*, az 1987-ben elhunyt popművész emlékének szentelték – az ő gúnyneve volt Drella, azaz Drakupipőke. Különös rekviem, hangzása néhol a brechti dalokat, néhol a Velvets tombolását idézi. A két szerző kizárólagos alkotása ez, igazi minimálzene két énekhangra és három hangszerre, Reed gitározik, Cale billentyűkön és mélyhegedűn játszik. Zene indul...

-MESE-

KISVÁROS

Warhol valamikor 1928 és '30 között (a pontos dátum nem tisztázott) jött világra cseh bevándorlók gyermekeként. A család hamarosan Pittsburgh-be költözött.

Ha kisvárosban nősz fel
Elmondhatod, hogy innen még egy híres ember sem jött
Egy Michelangelo sem jött még Pittsburgh-ből
Egy kisvárosban csak egy a jó
Utálod és ott kell hagynod.

Ezt az érzést jól ismeri John Cale is, az egykori csodagyerek, aki egy jelentéktelen kis walesi falucskából érkezett: „Már akkor hatalmas utazásokról ábrándoztam, mikor még az iskolapadban unatkoztam a szülőfalumban. Arra gondoltam, hogy majd a leningrádi vagy a moszkvai egyetemre megyek tanulni, esetleg a Yale-re. De a kulturális központot New York jelentette akkoriban..." A rekviem lépésről lépésre követi a pop art hercegének életét, persze vannak benne apróbb változtatások és időrendi cserék. Lou, – a szövegíró a *„Mese"* alcímet adta a lemeznek. „Erre azért volt szükség, hogy ne kelljen kis részletekkel tökölni, és persze azért is, hogy elkerüljük a pereskedést. A lemezen sokszor Andy nevében beszélünk. Ha ezt az írói technikát használjuk, természetes, hogy fikciónak kell neveznünk. Az életrajzírók is jobban tennék, ha mesének titulálnák a műveiket..."

NYITOTT KAPUK

Warhol New Yorkba költözött; haza, majd később műterme, a Gyár mindenki előbb nyitva állt.

Szeretem, ha sok ember vesz körül
Nyitott kapuk, nyitott ház
New York egén nincsenek csillagok
Mind itt vannak, lenn az utcán
Te a zenével kínzod magad, én meg a festészettel...

John, a szépreményű ösztöndíjas muzsikus 1963-ban, 21 évesen érkezett a megapoliszba. „Épp a legjobbkor! Történelmi pillanatokat éltünk akkoriban. Ritkán esik meg, hogy egy várost fenekestől felforgat a saját művészi kommunája, mely épp a szélhűlő New York cserepeit szedegette össze. Egész életemben sajnáltam volna, ha nem szállok akkor ott partra."
A szintén '42-es születésű Lou Reednek nem kellett partra szállnia, hiszen ott született és azóta is ott él, de pályakezdésénél ő is hasonló nehézségekbe ütközött, mint egy évtizeddel korábban Warhol.

A MEGFELELŐ STÍLUS

Megvan a megfelelő stílusom
Már csak pénz kell hozzá
Neked jó kapcsolataid vannak,
nekem művészetem
Ez itt egy rockzenekar, Velvet
Underground a neve/ih
Tetszik a zenéjük?
Van stílusuk, tudod; fülsértő ugyan, de én művészetet csinálok belőle...

Reed: „A *Café Bizarre*-ban találkoztunk Andyvel, ahonnan éppen akkoriban rúgtak ki minket. Senki sem kért belőlünk, nem történt velünk semmi, míg ő ránk nem talált. Nem azt ajánlotta, hogy a producerünk lesz, hanem azt, hogy legyünk a munkatársai. Erőt és szabadságot adott nekünk, hogy kifejezhessük önmagunkat. Nélküle nem is lett volna életképes a zenekar."
Cale: „Az ötletek bennünk voltak, de ő kényszerített minket, hogy előkaparjuk őket. A Velvet létezett volna nélküle is, de biztos nem jutottunk volna ilyen gyorsan ilyen messzire."

MUNKA

Bármit csináltam, sosem volt elég neki
Sziszti: hogy lusta vagyok; csak fiatal! – válaszoltam
Megkérdezte: „Na, hány dalt írtál?"
Egyet sem írtam, de azt hazudtam, hogy tizet
„Nem leszel örökké fiatal
Legalább tizenötöt kellett volna!"

Reed: „Warhol állandóan elébe ment a dolgoknak. Azt akarta, hogy minden az ő elgondolása szerint csináljunk. Volt olyan is, hogy nem értettük egyet vele, de mindig rengeteg lehetőséget adott nekünk, amiből választhattunk."
Cale: „Ügyesen csinált magának reklámot, és ebből a védencei is jócskán profitáltak. Legalább olyan hatásos volt, mint egy pénztárgép!"

A KLASSZICISTÁKKAL AZ A BAJ...

Tetszenek a kis külvárosi kölykök,
akik összefújják a falakat és a metrókocsikat
Tetszik a képzettlenségük, a primitív technikájuk
Azt hiszem, nem tesz jót nektek, ha túl sokáig jártok iskolába
Nem tesz jót nektek, ha féltek attól, hogy valaki lehűlyéz benneteket
Ez a baj a klasszicistákkal.

Reed: „Intelligens volt, kemény és tehetséges; tudta, mit akar. Másképp látta a dolgokat, mint a többi ember. Ez volt számomra a legizgalmasabb: figyelni őt, amint a maga sajátos módján reagál az eseményekre."
Cale: „A lemezről hiányoznak a hatvanas évek figurái és képei, ezek viszont ott vannak Lou egylk régi balábban, a *Walk On The Wild Side*-ban, mely tulajdonképpen a Drella függeléseként Is felfogható." Akár a Wild Side lkertestvére Is lehetne Reed egy másik dala, a *Nico* által énekelt 1968-as *Chelsea Girls*, melynek minden verszzaka egy-egy szerencsétlen sorsot villant fel, köztük a Warhol-film egyik kis színésznőjéét, aki új jelenetért könyörög, egy olyanért, ahol emberi lényt játszhat. Igen, ezek a filmek voltak Andy Warhol művészetének legkülönösebb színfoltjai.

CSILLAGFÉNY

Csillagfény, tárulj! Tárd szélesre az ajtód!
Itt New York beszél, New York az utcafilmjeivel
Tudod, ez a forgatás maga a valóság
Az, aki ott sikoltozik, tényleg így érzi magát...
Reed: „Andy rendezni akart, de amikor minden létező csatorna bezárult előttte, kitalálta a sajátjait. Minthogy Hollywood nem kért belőle, megalapította a maga stúdiéját és életre hívta a saját szupersztárjait. Azt hiszem,szeretett volna forgatni egy igazi, nagy költségvetésű filmet is, de egyszer elárulta nekem: ha kapna is Hollywoodtól rá egymillió dollárt, bizos zsebrevágna 900000-t és a maradék 100000-ből csinálná meg a filmet."
Cale: „Főleg a filmjeiből derült ki, milyen tehetséges manipulátor volt. A Chelsea Girls-ben van egy szörnyű jelenet. Összeszűrolt egy szobába egy rakás olyan embert, akik az életben nem kerültek volna soha így egybe, és megfigyelte, hogy viselkednek. Ez nem is filmfelvétel volt, hanem a legkegyetlenebb vöyeurizmus. Embereket láthattunk, akik minden ok nélkül sikoltozni kezdtek. Még nézni is rossz volt! Vagy itt van *Paul Morrissey* két rövidfilmje, amit Warhol az első koncertjeinlk alatt vetített: az egyik egy vég nélküli totálkép volt egymást szurkáló emberekről, a másikban egy srác vagdosta magát egy konyhakéssel. A közönség megveszett ezért, imádta a manipulációt. „Lou viszont majd frászt kapott tőle."
A popművész nemcsak filmjei, hanem emberi kapcsolatai terén is csodabogárnak számított.

ARCOK ÉS NEVEK

Arcok és nevek, bárcsak mind egyformák lennének
Meglátnád, rögtön kevesebb baj lenne
Bárcsak robot lennék vagy gép
Érzések és gondolatok nélkül
Az emberek, akik a nevemmel akarnak találkozni
Mindig csalódottak, ha velem találkoznak.

Nico, a VU egykori énekesnője mesélte, hogy mikor egylk Interjúján nem tudott megjelenni, Andy ment el helyette, és tökéletesen eljátszotta az ő szerepét. Ez is a pop art magatartás lényege: bárki eljátszhat bárkit!

Reed: „A vele készült interjúk nagyszerűek voltak. Mulatságos válaszokat adott, és sosem mondta el az igazságot. Mostanában arra gondolok, hogy nekem is így kellene nyilatkozgatnom..."
Cale: „Lou és én, két nagyon eltérő személyiség vagyunk, de van bennünk hasonlóság is. Néha mindketten a másiknak adjuk ki magunkat. Olyan ez, mint a tévedések vígjátéka; olyan komoly, hogy néha hisztérikus röhögésbe csap át, olyan intenzív, hogy szinte maga a megtestesült paródia."
A Warhol-életmű legfontosabb elemei mégis a festmények, grafikák, szitanyomatok és tapéták, vagyis a

KÉPEK

A gépi pontosság
Hűvösebb érzést kelt
A dolgok újjászületnek, új jelentést nyernek
A képek arra valók, hogy újra és újra lemásolják őket
Lehet, hogy unalmasnak tűnnek a képeim
Kocsik, konzervek, székek, virágok
Sarló és kalapács, Mao Ce Tung...

Johnt is az a mód vonzotta Andyhez, ahogy az a monotonitást és a repetitív megoldásokat beemelte a művészetbe. „Míg Lou a Long Island-i rockklubokból érkezett Warholhoz, addig én egy egész más úton, az avantgarde felől. Például képében *LaMonte Young* volt, aki a korszak zenéjének a többitől legélesebben elütő vonulatát képviselte. Andy ekkoriban kezdte gyártani megsokszorozott képeit, viszont LaMonte már 1958 júliusában komponált egy zenemüvet, egy például a repetatív művészetre. Számomra a lényegük ugyanaz volt. Andy Warhol intellektuálisan igazolta a művészi eljárásokat."
Ez a dal a lemez „legevelvetesebb" száma is egyben, kísértetiesen emlékeztet a '67-es felvételekre. Reed szerint ez nem véletlen: „Egyszerűen ilyen hangzás születik, ha neklállunk közösen zenélni. Noha mindketten sokat változtunk az évek során, ez a közös stílus változatlan maradt."
A hatvanas évek végére az események annyira felgyorsultak Drakupipőke körül, hogy sokan óvatosságra intették.

ELTŰNŐK

Barátaim azt mondták, zárjam be az ajtót, hagyjak fel a nyitott kapuk politikájával
Azt mondták, a Gyárnak meg kell változnia, lassan el kell tűnnie
De ha félelemben kell élnem, mi lesz a művészetemmel, honnan szerzem majd az ötleteimet?

John Cale a művészetről: „Nagyon fontos, hogy tűkrét tartsunk az emberek elé. A művészet korlátok nélkül kell hogy legyen, magába kell foglalnia az életet, annak kockázataival együtt. Lou Reed és én, szinte utcai harcok árán védtük meg művészetünket. Szép kihívás volt! Lou egyébként minden szituációban művész marad, képtelen például egy felületes társalgásban részt venni."
Reedet mégis sokan cinikusnak tartják. „Nem hinném, hogy a cinikus lenne rám a megfelelő szó, én inkább realistát mondanék."

NEM ÉN VOLTAM

Sosem mondtam, hogy engedd el a gyeplót
Sosem mondtam, hogy szúrj tűt a karodba és halj meg
Nem én voltam, nem én, nem én
Tudom, a srác halott, de nem én voltam!

Cale visszaemlékezése szerint a VU két vezérét a zenén kívül más is összekapcsolta: „Mindkettőnket izgatott a veszély pszichológiája, a fizikai fenyegetéstől egyéb veszedelmekig terjedően. Kerestük az igazán rizikós helyzeteket, csak hogy kísértetezünk velük, s közben egyre mélyebbre merültünk bennük. Olyan periódus volt ez, hogy az embernek szinte égnek állt tőle a haja, és néha tényleg csak egy hajszál választott el minket a katasztrófától."
Warholt sokszor bírálták azért is, hogy kihasználja azokat, akik a közelébe kerülnek. Lou épp az ellenkezőjét állítja: „Azt hiszem, ő volt az, akit mindenki kihasznált, mindazok, akik részesülni akartak a lehetőségeknek abból a széles skálából, amit az a tény jelentett, ha valaki Andy környezetéhez tartozott. Ő senkit sem kényszerített arra, hogy a Gyárban maradjon."
1968 nyarán bekövetkezett az, amitől barátai meg akarták óvni: egy őrült merényletet kíséreit meg ellene.

HISZEM

Valerie Solanis felment a lifttel a negyedikre
Rászegezte a pisztolyt Andyre és így szólt: „Többé nem fogsz rajtam uralkodni!"
Mikor bevitték a kórházba, már nem volt pulzusa
Sebeiből ömlött a vér a padlóra, azt hitték, meghalt
Évekkel később épp a kórház tette meg vele, amit az a nő nem tudott
Látogass meg! Miért nem látogattál meg?

Húsz évvel később a *Brooklyni Zeneakadémia* felkérése épp kapóra jött Reedéknek, hogy emléket állítsanak ennek a tragikus sorsú művésznek. „Az utóbbi időben annyi negatív iromány jelent meg Warholról, hogy azt gondoltuk, épp itt az ideje, hogy olyanok is írjanak róla, akik szerették. Ezzel a lemezzel az volt a célunk, hogy egy pozitív, tiszteletteljes művet alkossunk Andy emlékére."
John a közös munkáról: „Nagyon meglepett, milyen hamar rátaláltunk arra a közös nyelvre, amit a Velvet-korszakban használtunk. Rettenetesen gyorsan történt, tíz nap alatt kész volt az egész. Hatalmas volt az aktivitásunk, megállás nélkül játszottunk. A Drella nem igazán az én gyermekem, de büszke vagyok rá."

SENKI MÁS, CSAK TE

Sokat aggódom, bár nem látszik rajtam
Mióta leőttek, nincs senkim, csak te
Nincs még egy ilyen, mint te; egy ilyen senki, mint te
Egész életemben csak ilyen senkik vettek körül, mint te!

A popművész halála után is tudott meglepetéseket szerezni.
Cale: „Mikor Warhol naplóját kiadták, hatalmas botrány tört ki. Ennek a vitriolos naplónak színte minden szereplője rögtön pert akart indítani." Sokan megdöbbentek, mikor elárverezték Andy összes személyes holmiját. Lou Reed nem: „Szerintem ő is így akarta volna. Lehet, hogy jobb lett volna, ha megőrzik a házát minden holmijával együtt, de szerintem *Fred Hughes*, aki a legközelebb állt hozzá utolsó éveiben, az ő szellemében járt el. A pénzt persze a *Warhol Alapítvány* kapta meg."
A következő szám: kegyetlen pszichoanalízis.

ÁLOM

...jó volt újra látni Johnt. Terveztem neki egy borítót az egyik lemezéhez. Fekete-fehérben csináltam, de ő mégis megváltoztatta színesre. Többet ért volna, ha úgy hagyja, de nem szóltam... Láttam Lout is, rá őrülten dühös vagyok. Megnősült és engem meg sem hívott... Láttam egy MTV-gálán is, ott ült egy sorral odébb, de még csak rám sem köszönt! Nem értem...

Cale: „A közös munka során rengeteg emlék előjött. Lou olyanokra is emlékezett, amikről még nem is hallottam. Az egyik, ami nagyon megdöbbentett, az volt, ahogy akkor kirúgta Andyt, aki pedig a menedzsere volt. Az új menedzser egy ingatlanügynök lett..." Reed a Warholról való viszonyáról: „Nehéz úgy beszélni valakivel, mikor az egy mikrofont nyom az orrod alá, hogy felvegye minden szavad, és mikor tudod, hogy mindent le fog írni a naplójába. Inkább befogtam a számat. Hát lehet így barátja az ember valakinek?!"
A rekviemben itt egy kronológiai csavar következik. Andy még az ötvenes évek elején távol-keleti körúton járt. Itt ez az utazás a lemez végére került, az életből való távozás szimbólumaként.

ÖRÖKRE MEGVÁLTOZTAM

Régi életem magam mögött hagytam és sosem tértem vissza
Hong Kong – megváltoztam
Burma, Thaiföld – megváltoztam
Csak néhány jóbarát kísért el
Örökre megváltoztam...

A változásokról John is tudna mesélni. Leszokott az ivásról. A hajdani gonoszból elegáns családapa lett.

HELLO, ÉN VAGYOK AZ

Nos, Andy, azt hiszem, mennünk kell
Remélem, valamennyire azért

„Nem hinném, hogy az a másik véglet eltűnt volna belőlem. Mindkét szélsőség bennem van már elég régen, szükségem is van rá. Épp most vettünk fel Brian Enoval egy dögös rocklemezt, de tovább fogom folytatni az operák és filmzenék írását is."
A Warhol-napló utolsó sora Reedről: „Egyre jobban utálom Lout."
„Emiatt nem haragszom, csak azt sajnálom, hogy nem mondta meg szemtől szembe. Jobb lett volna. De hát Andy már csak ilyen volt. Különös figura, aki semmit sem csinált úgy, mint a többi ember. Vagy megszokod, vagy megszöksz! Én megszöktem..."
Andy Warhol 1987 februárjában halt meg egy rutinműtétet követően.

tetszett ez a kis műsor
Tudom, hogy elkésett, de ez volt az egyetlen lehetőség
Hello, én vagyok az – Jó éjszakát, Andy!

Reed: „A kép, amit magáról keltett, összezavarta az embereket, bizonyára ezért bántak vele olyan mostohán a médiák a halála után. De most, ahogy az idő múlik, ez lassan eltűnik, és csak az alkotásai maradnak, ezek alapján kell megítélnünk őt."
Itt a vége, legalábbis John Cale szerint:
„Már nincs mit csinálnunk együtt. Visszatértünk a gyökereinkhez, leröttük tiszteletünket, rendeztük számlánkat a múlttal. Befejeztük, és ettől hatalmas megkönnyebbülést érzek. A *Songs For Drella*val vagy bánjanak tisztelettel, vagy hagyják békén!"

Isten veled, Andy!

Déri Zsolt

AZ ART-

MESTERE 2

Egyedülálló vállalkozásba fogott az Alterock.

Magyarországon – méltatlanul – igen keveset foglalkoztak az elmúlt években Andy Warhollal és műveivel. A nemrégiben elhunyt művész, performer halála előtt nem sokkal részt vett egy televíziós vállalkozásban, amelynek során elmondta munkássága legfontosabb állomásait, illetve barátai, kortársai is megszólaltak a 60 perces műsorban. Eléggé kalandos körülmények között került be az országba a dokumentumfilmet tartalmazó videokazetta és mivel van mit pótolnunk Andy Warhollal kapcsolatban, ezért úgy döntött az Alterock, hogy a film teljes szövegét lefordítja és maradéktalanul az érdeklődők rendelkezésére bocsátja. Ennek a vállalkozásnak, vagyis a magyarra fordított szövegnek a második részét közöljük most, és folytatásokban közzétesszük a teljes szövegkönyvet.

Riporter: – *Ön szerint saját képei csak dekorációnak jók?*
A. W.: – Persze bárki, bárhol felteheti őket a falra.
R.: – *Miért kezdett el festeni?*
A. W.: Csak.

***

David Bourdon: – Szerintem két ember munkássága volt hatással Andy műveire. Egyikük Robert Walsh, a másikuk Jasper Jones. Andy fiatal kora óta gyűjtötte alkotásaikat és nagy becsben tartotta azokat. Titokban olyan mércét állított magának, amely szerint a két művész kompozícióihoz hasonlókat kell neki is csinálnia, anélkül, hogy bármelyiket is utánozná. Stílusában talán Jasper Joneshoz áll közelebb Warhol, mert hasonlóan széles képzeleti skálán mozgott. De úgy vélem Walsh munkásságából merítette azt, hogy miként kell az anyagokkal bánni, tehát az anyagfelhasználás – képszobrászat – terén támaszkodott Walshra. Andy annak idején megkereste őket és tanácsukat kérte, illetve megmutatta nekik pop-festményeit. Jasper Jones nem volt túlságosan elragadtatva Warhol képeitől és Andy egy kicsit meg is orrolt rá ezért. Walsh azonban ellátta néhány kézzelfogható ötlettel, elsősorban azzal kapcsolatban, hogy miként szerkessze meg képeit.

***

R.: – *Mi a véleménye Jasper Jonesról?*
A. W.: – Szerintem óriási figura.
R.: – *Miért?*
A. W.: – Baromi jó ebédeket főz. A csikét valahogy úgy készíti, hogy megtölti petrezselyemmel.
R.: – *Merített tőle ötleteket?*
A. W.: – Mindenkitől merítünk ötleteket.
R.: – *Ön szerint műveinek a múzeumokban lenne a helyük?*
A. W.: – Nehéz erről beszélni. Én már régóta úgy vélem, hogy az áruházakat kellene múzeumokká alakítani. És amikor egy múzeumban üldögélek olyan érzésem van, hogy áruházban vagyok. Szóval az áruházaknak kellene múzeumoknak lenniük, ahol képek lógnak és a múzeumokban kellene bevásárolni.
R.: – *A képek azonban manapság igen drágák. Miként vélekedik arról, hogy az Ön festményei is baromi drágák?*
A. W.: – Nem, nem hiszem, hogy olyan nagyon drágák lennének. Az én képeimhez színte filléreért lehet hozzájutni a feketepiacon.

***

D. B.: – Úgy vélem, Andy nagyon tudatos ember. Még mielőtt hozzálátna újabb műveihez, már tudja, sejti, hogy milyen reakciókat vált majd ki. Új kategóriákat dolgozott ki. Olyan darabokat akart készíteni, amilyenek még nem készültek korábban. Vagyis valami olyan nagyszerű, nemes kategóriákban gondolkodott, amelyek majd maradandóvá teszik a nevét.
A. W.: – Hogy mi a lényeg? A megfelelő helyen vagy nem a megfelelő helyen vagy; a legjobb időben vagy a legrosszabb időben; belül lenni vagy kívül...
R.: – *És hát honnan tudja, hogy mikor, hol van éppen?*
A. W.: – Ezt senki sem tudja pontosan.
R.: – *Hisz Ön a történelemben?*
A. W.: – Ugyan, ezt nem kérdezheti komolyan, mert Ön sem hisz a történelemben.

***

D. B.: – Tehát amiről az előbb beszéltem – az előzetes reakció. Andy a mű elkészítése előtt gyakran felhívta ismerőselt és csak úgy mellékesen elejtve rákérdezett: Mit szólnál ahhoz, ha festenék egy ilyen meg ilyen képet? Hogy végül aztán a vélemények többsége elutasító vagy támogató volt, azt nem tudom, mint ahogy azt sem, hogy Andy végülis mellőzte vagy megfogadta ezeket a tanácsokat.

Emile di Antonio: – Talán abból kell kiindulnunk, hogy Andy festményeihez valaki más alkotását használta fel. Tehát előre legyártott, elkészített Marilyn Monroe, Elvis Presley-képeket rakott össze. Ebben az esetben nem ő volt a kivitelező, csak az ötletet adta hozzá. Gyakorlatilag sohasem írta rá nevét ezekre a képekre. Így elmondható, hogy Andy működéséig senki sem fogta fel a képzőművészetet úgy, mint egy korlátlanul reprodukálható valamit. Ellentétben ugye a filmmel, ahol korlátlanul lehet másolni az

alkotást. Andyt nem tekintem politikailag radikális figurának, de művei egyértelműen azok. Egyszer megkérdeztem tőle: Miért ábrázolsz a képeiden annyi erőszakot, villamosszéket, női hullákat egy autóbalesetnél, repülőgépkatasztrófát? Szokásához híven nem adott egyenes választ, de a megoldás abban keresendő, hogy Andy – a maga módján – így akarta kommentálni azt a világot, amelyben élünk. Érdekes ugyanakkor filmes munkássága is. Megvalósította ugyanis az „eszköz erejét", vagyis a kezdet kezdetén nem használt hangot, illetve rossz megvilágítással dolgozott és a képsorokon csak az volt látható – amatőrökkel dolgozva együtt –, ami szerinte releváns volt. Például perceken át a csókolódzó pároknál csak a szájat és a fejet mutatja közvetlen közelről. Tehát ezek azok az egyszerű, de igen hatásos eszközök, amelyeket ügyesen alkalmazott. Filmjein gyakorlatilag végigvonul az egész filmtörténet. A maga primitív eszközeivel elérte azt, hogy nála egyértelműen lejön a vászonról a lényeg, ellentétben a szupertechnikát alkalmazó hollywoodi filmekkel, ahol általában elsikkad a lényeg.

Henry Geldzahler: – Talán 1963-ban vagy 1964-ben egyszer baromi fáradtan jöttem vissza vidékről és hazamenet beugrottam Andy műtermébe a 47. utcában. Váratlanul nekem szegezte a kérdést: Mi lenne, ha csinálnánk egy filmet? Oké – mondtan –, de hogyan? Leültetett egy karosszékbe a kamerával szemben és szivaroznom kellett. Ezt kétszer csináltuk meg, 40-40 percig. A film fekete-fehér volt, hang nélküli. Szóval ott ültem a fotelben, pöfékeltem, rágyújtottam, míg Andy tett-vett a műteremben. Telefonált, lemezt hallgatott és egy percig sem állt a felvevő mögé – az ment magától. Mikor visszanéztem később, rájöttem, hogy egy kívülállónak borzasztóan unalmas lehet másfél órán át azt látni, hogy valaki szivarozik a vásznon. Viszont megértettem: a régmúlt idők mesterei is valahogy így dolgozhattak. A vászon az ablak előtt állt és a festő időnként kibámult, letette az ecsetet, esetleg elment enni valamit. A mű viszont ott volt a vásznon, csakúgy mint a magára hagyott kamerában lévő celluloid-szalagra is magától rögződött a film – ez esetben az, ahogyan én szivaroztam.

Peter Morrissey: – Filmstúdiónkat úgy használta, mint egy gyárat. Egy időben szinte minden héten csináltunk egy filmet. Ugyanolyan automatizmussal készültek a filmek, mint ismert képei.

Egy technikus: – Meg volt határozva, hogy amatőr színészek jelentkezésekor mindenkit rögzítenünk kellett, mondjuk egy adott napon délután fél öt és fél hét között. Így legalább 200 órányi ajánló anyagunk jött össze emberekről.

Peter Morrissey: – Később aztán abbahagytuk ezeket a futószalagon gyártott filmeket. És sokkal inkább a kereskedelemben is forgalmazható produkciók felé fordultunk, mint például a Women in Revolt, azaz a Lázadó Nők. Ez a film a kurvák, leszbikusok és hímringyók sopánkodásáról szól, vagyis arról, hogy ők miként vélekednek a női egyenjogúságról. Általában kerestük az eredeti pofákat a főszerepekre. Sohasem kötöttük ki, hogy szó szerint mit kell mondaniuk a párbeszédek során, hanem csak a kerettörténettel ismertettük meg őket és nekik kellett „hozniuk" a párbeszéd szövegét. Andy teljesen másként dolgozott, mint én, amikor a kamera mögé állt. Nem nagyon követte a történet cselekményét, inkább a szereplők megjelenítésére helyezte a hangsúlyt. Én viszont tradicionalistább vagyok, tehát megpróbálom a színészek személyiségét összhangba hozni a cselekménnyel. Ez a megközelítés viszont már elengedhetetlen egy forgalmazásra szánt filmnél.

E. di A.: – A film is olyan, mint a többi művészeti ág. Ahhoz, hogy átütő legyen, ahhoz kell az a bizonyos plusz. Ezt pedig maga Andy jelentette. A film „társadalmi művészet"; olyan művészeti ág, amelyhez – hogy jó legyen – kell egy szikra, egy bizonyosfokú különleges adottság – nos, ezzel Andy rendelkezett. Maga válogatta össze filmjeihez a szereplőket; szomorú, beteg, gyenge emberek hosszú sorát. És megint csak ez volt ördögi bennel Ugy jelennek meg, hogy önmagukat adják, bár soha semmi közük nem volt a filmezéshez korábban.

(fordította: Siklós András)

– folytatjuk –

HUNGARO VIDEO

A VÖRÖS HALÁL ÁLARCA

„S ekkor felismerték a vörös halál jelenlétét. Tolvajként jött az éjszakában. S egyre-másra estek össze a mulatók tobzódásuk vérharmatos csarnokaiban, s úgy lelték halálukat, ki-ki saját buktának kétségbeesett pózában... És sötétség és pusztulás és a vörös halál vette át korlátlan uralmát."

– Edgar Allan Poe: A vörös halál álarca

Úgy látszik, Roger Corman, a klasszikus horrorfilmek atyja, még mindig vonzódik Edgar Allan Poe nekrofil világához. A hatvanas évek elején a mester számtalan Poe-megfilmesítést készített. Köztük találhatjuk az 1964-es *A vörös halál álarca* című horrort is. 1989-ben Corman producerként ismét az örökbecsű Poe novellához nyúlt, és fiatal filmes kollégáival megelevenítette a pestis pusztításának legújabb filmalkotását. A középkori Európában vagyunk. Egy barátságos falucska felett emelkedő hatalmas erődkastélyban lakik az ifjú Prospero herceg, akit még mindig gyerekkori, halálos rémálmok gyötörnek. Az ifjú nemes, zsenge ágyasának segítségével próbál szabadulni a halál elviselhetetlen gondolatától. Prospero féli a halált, próbálja megismerni és uralma alá vonni. Unalmas óráiban a bástya pincéiben húzódó várbörtönben tölti idejét. Figyeli a haldokló rabokat, a halált szemléli és elmélkedik. A halál csak az ő parancsára arathat... Közben a faluban megjelenik hátaslován a vörös halál, a pestis könyörtelen lovagja. Förtelmes pusztulás kíséri feltartóztathatatlan vonulását. Prospero és nemesei a körülzárt erődben akarják átvészelni a tömböló járványt. Előbb azonban Claudio nevű testőrét küldi a herceg a faluba, hogy szépséges szüzeket – amolyan igazi Playboy-lányokat – hozzon a várba, a nemesi társaság felhőtlen szórakoztatására. A legszebb harmatos virágszál, Julietta, a szőke parasztlány azonnal szemet szúr a hercegnek. A leány vasakarattal ellenáll az ostromló uraságnak, a várúr féltékeny felesége pedig óva inti Juliettát a hercegtől.

Pestis elől menekülő emberek kérnek bebocsájtást a bezárt várba. Prospero hajthatatlan: a halál uraként forró olajat öntett az esdeklő parasztokra. Az együttérző Claudiót is láncra vereti és felszólítja, hogy készüljön a közelgő kivégzésre. Majd új, meghívott vendég érkezik. A herceg nevelőjének képében magát a vörös halált engedik be az erődbe. Az ünnepi tánc során megmutatja tudományát. A fertő, a bűnös orgia elnyeri méltó jussát. És ekkor Prospero szembesül a valódi halállal, halálfélelmével és saját halandóságával.

Julietta és Claudio menekülni próbál...

B. P.

Masque of the Red Death
"THE GREATEST HORROR STORY OF ALL TIME!"
—London Literary Times
Concorde
R